

Epigramos žmogui iš mažos raidės

* Antanas Gustaitis, "Ir atskri do juodas varnas". Chicago — Santara-Sviesa, 1966, 119 psl. \$3.00. (Algimanto Mac'kaus vardo knygų leidimo fondas).

Kaip karikatūros, saržai, "car toons" dailė, taip satyriniai eilėraščiai bei humoreska poezijoj, laikomi kažkuo antraeilium. Nerimtu žanru žmonėms linksminimui. Tarytum apdovanotąjį samojum nuolat pasenę įkvėpimo Laumė. Tarytum smagus jo čiauskėjimas nebūtų reikalingas didesnės kūrybinės pastangos.

Kas satyrikas, jei ne gyvenimo scenos komentuoja, stebintis žmonių kelius, "apmaudingai atkaklius". Juo nesudėtingesnė, klasiškesnė jo eilių forma, juo sklandesnis eiliavimas, juo lengviau atpažįstami žmonės ir įvykiai, juo lengviau jam laimėti publikos prielankumą.

Auditorija, šia prasme, taiko humoristui tuos pačius reikalavimus kaip kad, ekonomistui Kenneth Galbraith tvirtinimu, akademikai akademikams. Būtent pasakot visiems žinomas, banalus dalykas, bet su ritualiniu pakilimu, sklandžiai ir elegantiškai.

Argi nuostabu, jeigu daugis susigundo išeiti estradon. Pa-

VYTAUTAS A. JONYNAS

perteikti kondensuotu taikliu žodžiu.

Antroji A. Gustaitis satyrinių eilių knyga

Niekas nežino geriau šių pavojų, kaip A. Gustaitis, kurio antroji satyrinių eilių knyga — "Ir atskrido juodas varnas" — neseniai pasiekė skaitytoją.

Autoriaus asmenyje turime žmogų, apdovanotą reta pasakotojo dovana, kuris, be to, dar gyvenimo kely artimai suaugo su teatru.

Viename retų, tikrai gabių parašytų, literatūros vakaro aprašymų ("Apie literatūros vakarą, susipažinimą ir atsivėikimimą", "Draugas", nr. 171 (29)) korespondentas J. Nendriūnas teisingai iškelia A. Gustaitis savitą deklamavimo stilių, sakydama, kad kito lūpose "Nostalgi-ja" nebūtų taip taikliai užgavusi skaitytoją. Sunku užginėti A. Gustaitisui sugebėjimą interpretuoti savo eiles, gal net su tam tikra išstudijuota poza. Bet, mūsų nuomone, Gustaitis — aktorius dažnai žmonių akyse užtūšuoja Gustaitį — kūrėją. Ir tai skriauda antrajam.

Skaidrumas ir reljefiškumas

Tenkindamasis klasiškąja eilėdara, A. Gustaitis pasiekia naujame rinkinyje tobulo formos užbaigtumo, reto žodžio sugestyvumo. Išsukia pasamonej trešios dimensijos įspūdį, kada jo įvaizdžiai kinematografiškai persilieja. Kartais jis pasiekia beveik radauskišką skaidrumą ir reljefą, kaip kad šiame surrealistiniame "Nature morte" kėturelyje:

"O dūmų apšvaistė — pasaulis kaip kėras
Kopūstai ir dešros — jurg nu spalvos
Ir akys — dvi akys, lietuviškai geros
Kaip gyvos mums šypsos iš kaulės galvos".

Nėra tai, gal būt, vaizdeliai, kuriais puoštumė salioną. "Dirbtinių dausų" ieškojimo motyvas, "taurelė - skandinsiu - vargą - savo" motyvas gal ir per dažnai praskamba jo knygoj, bet... tai mūsų buitį. Ir Gustaitis humo-

(Nukelta į 2 psl.)

A. Elskus. Aušros Vartų Marija paminklinė kopijė Washington.

Viešnagė antrajame Mazalaitės miestelyje

Nijolė Jankutė

Nelė Mazalaitė, *Miestelis, kuris buvo mano* (1965 m. "Aidų" lit. premija), iliustravo P. Jurskus, išleido "Darbininkas" 1966 m., kaina nepažymėta.

Pirmasis vadinosi "Miestas, kurio nėra". Jame viešėjau kažkada okupacijų metais, ir vaikiška vaizduotė, mitusi Anderseno pasakomis bei "Pelytės Micės" nuotykiams, buvo apšvaistinta "Miesto" stiliaus, formos irakinio egzotika. Negaliu beprisiminti "Miesto" gyventojų, tačiau tą ilgėsią, tolimą saulėlydžių ir neišpildžiusių sapnų nuotaiką jaučiu ir dabar, galvodama apie "Miestą, kurio nėra". Nežiūrint vardo, jis buvo. Jis buvo pirma ir labai maloni pažintis su Nele Mazalaitė. Todėl ir dabar su dideliu smalsumu verčiu "Miestelio, kuris buvo mano" lapus, sekdamas jo veikėjus dulkiniiais keliais, akmenuotais grindiniais ten, kur pasaka ir realybė susilieja lyg dangus su mariomis ir vieną nuostabią tikrovę.

Švelnių ir tyrų spalvų paveikslas

"Miestelis, kuris buvo mano" — švelnių ir labai tyrų spalvų paveikslas, kuris patraukia akį ir ramina širdį. O šių dienų maišatyje taip gera kartais nurimt ir pailsėti legendų šalyje, kur vakarais laumės tebevelėja žlugtą, kur velnias šykštuoliui barsto raudonuosius, kur senose patil-tėse dejuoja vėlėlės ir kur vaikai tebevalgo duoną su žemuo-gėm. Tai nepaprasta šalis: ilgesio, sapnų ir pasakų, kurios tikros kaip gyvenimas. Tai šalis so-pulių, kurių geluonį pasaldino laikas, o kuklius džiaugsmus ap-vainikavo darbas ir mylinti širdis.

Pagrindinis "Miestelio" veikėjas yra pats miestelis su visais savo bei apylinkių gyventojais.

Legendų karalienė

Šioje keliavimo ir laukimo knygoje, kaip pati autorė sako, yra sudėti devyni pasakojimai. Jų tikrovė tiek pat tikra, kaip ir jų pasaka. Kiekvienas pasakojimas — fragmentas ar tai iš jaunosios keleivės vaikystės, ar tai vaikystėje girdėto apylinkės įvykio — pasiekia skaitytoją ilgėsiu sakinium, kurio žodžiai suvarstyti tartum brangūs karoliai — su meile. Nestebėtina, nes Mazalaitė yra romantinio stiliaus, sugestvyviojo žodžio meistrė. Jeigu jos romanų literatūrinė tikrovė nevisada tikra, tai jos pasakos ir legendos yra negincijamai pasakiškos. Neveltui ji pas mus — legendų karalienė.

Bet "Miestelyje" Mazalaitė pasiekia ypatingos darnos tarp pasakos ir tikrovės. Anų laikų žmonių poilsis.

(Nukelta į 5 psl.)

Nelė Mazalaitė

Kertinė Parastė

Ar verta žudyti kūrybingesnius žmones?

Negausi skaičiumi mūsų tauta, o vergijos laikotarpyje yra tiek daug uždavinių, kad mūsų jėgos turi būti labai racionaliai sunaudojamos. Visuose mūsų tautos kelio etapuose mes esame linkę aukštai vertinti kultūrinius užmojus, kūrybinius pasireiškimus, tai tuo svarbiau dabar išlaikyti kūrybinių jėgų ekonomiją reikiamoje aukštumoje, kad kūrybingesnieji galėtų ilgiau savo likimui pašaukimui tarnauti ir būtų kuo našesni įvairiomis mums, o gal ir visam pasauliui, brangiomis kultūrinėmis vertybėmis.

Nors šioje srityje turime gausiai džiugius laimėjimus, tačiau negalėtume tvirtinti, kad nebūtų įmanoma įvesti dar kai kurių pagerinimų. Visų pirma krinta į akis, kad nemažas skaičius mūsų daug žadančių kultūrinių peranksti pasitraukia iš kultūrinės estafetės, ar tai tapę palaužtų jėgų, ar pagaliau mirėlių juos nubloškų ir kapinių ramybės tylą. Ne vieno šio liūdnio atvejo kaltininku yra tų iškilųjų žmonių perkrovimas darbu. Daugelį jų kasdienę duoną pelnė jų pašaukimui svetimesnė tarnyba. Jų kūrybiniai polėkiai vertė juos savoje srityje reikėti. Jei jie turėjo tarnybą savoje srityje, dažnai buvo iš šalies spaudžiami imtis vis didesnį ir didesnį darbo našumą.

Tokie jautrios sielos kūrybingi žmonės dažnai savo tautą, savo kūrybinius uždavinius myli labiau negu savo sveikatą, gal net labiau negu savo gyvastį. Spaudžiami iš šalies, jie pasiduoda pagundai prisiminti darbus, kuriuos nesunkiai aprėptų jų talentas, bet kurių jau nebepakeičia jų fizinės jėgos, jų sveikata, kurių nebeldžia jų laikas. Šitokia darbo grūtimis apkrovimas kūrybingesnio žmogaus yra jo žudymas ir nusikaltimas prieš mūsų tautos kultūrinių jėgų protinę ekonomiją. Šito būtų išvengta, jei jautų reikiamą atsakomybę tie, kurie kesinasi pertempti žmogaus jėgas, jei būtų stengiamasi įtraukti platesni mūsų kultūros sluoksniai, jei techniškesni darbai, kuriuos gali atlikti bet kas, nebūtų užkraunami žmonėms, kuriuos Kūrėjas pašaukė daugiau reikėti kūrybinėje srityje.

Blogiausia, kad daugiau ar mažiau savo kultūriniais laimėjimais prasikišęs asmuo, pasidarydamas plačiau žinomas, tampa dar apkraunamas prašymais įvairių asmeniškų tarnavimų, tuo atimant jam labai negausų laiką, kurį jis norėtų savo kūrybinio darbu atiduoti ne pavieniam, o visai savo tautai.

Kūrybinis darbas bus našesnis, jeigu tam žmogui susidarys palankesnės kasdienio gyvenimo sąlygos, kad jis galėtų su savo šeima turėti ir neprastą pragyvenimo lygį, ir neblogesnes atgalvai reikalingo poilsio galimybes. Dabar — toje pačioje įstaigoje techniškai darbininko materialinės sąlygos geresnės, jos daugiau derinasi su apskritai šio krašto darbo žmonių atlyginimu, tuo gi tarpu lietuviškuoju kūrybingumu besireiškias žmogus darosi lyg antraeilis net savųjų įstaigoje. Jis galėtų kitur susidaryti žymiai aukštesnį gyvenimo standartą, bet pasilieka todėl, kad myli lietuviškąjį kūrybinį darbą, bet gi dėl to jis nenusipelnė būti nu- baustas.

Kūrybinis talentas ryškiau ima reikėti, jeigu tiems kūrybiams susiras platesnė dirva. Ačiū Dievui, kad mūsų dailininkų, skulptorių darbai jau susilaukia didesnio susidomėjimo. Išprususių lietuvių reikiencijos, salionai, įstaigos vis daugiau puošiasi originaliais savų kūrėjų darbais. Reikia taip pat atminti, kad ir perkama lietuviška knyga yra ne tik įsigijimas tam tikro veikalo, bet ir įnašas paremti kūrėjo bei leidyklos pastangas lietuviškosios kultūros laukuose. Čia gali būti net dar stambesni užmojai. Saky-sime, daugelio lietuvių tėvai, broliai, seserys, artimieji yra žuvę Sibire, krito partizanau-dami. Nebus ant jų kapo paminklo, bet galima pastatyti dar amžinesis, visuose penkiuose kontinentuose matomą paminklą, išleidžiant kokią lietuvišką knygą ir ją dedikuojant brangesiems asmenims, kurių atminimą norima įamžinti.

Šioje srityje reikia laikyti labai vertingu užmoju leist veiklą seriją "Krikščionis gyvenime". Nėra abejonės, kad šios serijos veiklų pasirodymai bus leidėjų, o tada atsivers durys ir lietuviškiems kūrybingiems talentams praturtinti mūsų kūrybos lobyną naujais kūrybos žiedais. Galima būtų šioje srityje tikėtis ir dar platesnių ėjimų. Pvz. jau turime visą eilę gerai apsiplunksnojęs lietuvių, kurių puošnios rezidencijos pralėkia daugelį amerikiečių ir kurios kalba apie stambius išteklius. Tokiems nebūtų sunku talentingam žmogui skirti tūkstantį, kitą, kad jis galėtų pasitraukti nuo jo energiją sekinančio tampymosi duoną uždirbant ir galėtų savo kūrybingą talentą plačiau panaudoti naujam laimėjimui, kuris, dėka mecenato supratingumo ir aukos, sužerėtų naują kultūrinio tautos praturtinimo šviesa. J. Pr.

Šiame numery:

- Epigramos žmogui
- Viešnagė Mazalaitės miestelyje
- Ar verta žudyti kūrybingesnius žmones?
- Komp. J. Naujalis Washington
- Antanų žmūdzinavių prisimėnant
- D. Sadūnaitės eilėraščiai
- Vilniaus universiteto įkūrimas
- Lietuvių menininkai Londone
- Krėvė išnyko, Brazdionio nebėliko
- Filmas — Geležinės uždangos pradėsimas
- Vėl Mauriac'o veikalas

Komp. J. Naujalis Washingtono iškilmėse

Šventinant lietuvių paminklinę koplyčią

JUOZAS ZILEVICIUS

Komp. Juozas Naujalis

Išpildymas Kaune ir JAV-se

Mišios, sukurtos mišriam chorui su vargonais, buvo atliktos iškilmingųjų mišių metu 1934 m. vasarą Kaune, Vileišio aikštėje, J. Naujaliui diriguojant. Vietoj vargonų pritarimą grojo dūdų orkestras.

Šiame krašte tos mišios buvo platinamos buvusio jo mokinio varg. J. Čižausko. Jas pirmą kartą 1934 m. rudenį išpildė Clevelando Sv. Jurgio lietuvių parapijos choras. Atrodo, jog tik toje vienoje šios mišios ir buvo lietuvių giedotos. Tuo tarpu jo rūpesčiu buvo tame mieste tais pat metais atliktos svetimaudžių bažnyčiose, žymiesiems muzikams vadovaujant: Sv. Sakramento airių parapijoje, Sv. Atpirkėjo vokiečių par., o po kurio laiko — Sv. Mykolo vokiečių par. Elizabeth, pačiam J. Čižauskui vadovaujant. Dėl jų sunkumo išpildyti reikėjo gerų chorų. Šios sv. mišios tarp lietuvių šiame krašte nepapildė. Kongrese atliktos mišios padarė neeilinį įspūdį, spaudoje buvo aukštai įvertintos.

Naujalis mirtis

Kaip J. Naujalis buvo visa šie la persiėmęs mišių dvasia, rodo šis gana savotiškas įvykis.

Po generalinės repetitijos Kunigų seminarijos kieme J. Naujalis pėsčias žygiavo žaliakalnių į Vileišio aikštę mišių diriguoti. Lipdamas kalnais, sutiko gerai pažįstamą asmenį. Su juo kiek laiko pasikalbėjęs, žygiavo tolyn. Kelius žingsnius pažėgęs, staiga prisiminė, jog tas asmuo prieš kelerius metus miręs. Staiga atsisukęs, pažūrėjo, bet to asmens nebematė, buvo pranykęs. Matyt, J. Naujalis kanikino haliucinacija. Kiek susierzino, bet viskas praėjo gerai. Grįžęs namiškiams papasakojo apie įvykį, pridėdamas: "Matyti, mane jau kviečia į kitą pasaulį". Tą pat metų rugsėjo 9 d. laike prezidento A. Smetonos 60 metų sukakties iškilmių Valstybės teatre mirė nuo širdies smūgio.

Šios mišios bus išpildytos, kaip pirmiau minėta, Washingtono, po 32 metų nuo jų pirmo išpildymo Kaune, dabar vadovaujant maestro P. Armonui. Pildys "Dainavos" ansamblis su tal ka Alice Stephens mergaičių choro ir Vyčių choro, iš viso dalyvaujant apie 130 dainininkų, taip pat dalyvaujant mūsų iškiliems solistams: Pr. Bičkienė, R. Mastienė, A. Pavasariui ir J. Vazneliui. Milžiniškais vargonais pritaras M. Mondeikaitė-Kutė. Iš visų neprikli. Lietuvoje liet. sukurty mišių šios buvo vienos iškiliųjų, neskaityt. Č. Sasnauskio gedulingųjų "Requiem". Jas tu-dėsimės progos išgirsti ir jomis pasigėrėti Washingtono.

J. Naujalis JAV lietuviams nėra svetimas. Jį dar kai kas prisimena, kai jis 1922 m. lankėsi su koncertais lietuvių kolonijose. Kadangi tais laikais beveik visose didesnėse lietuvių parapijose vargoninkavo buvę jo mokiniai, o šalia to, nemažai jaunųjų kunigų buvo baigę Kauno kunigų seminariją, kur artimai su J. Naujaliu buvo bendravę, todėl didesnėse kolonijose jis buvo laukiamas ir jo pagarbai, jam pačiam dalyvaujant, buvo rengiami koncertai.

Keistas koncertas Ellis Island

Pokario laikais (po I Pas. karo) pradžioje buvo nelengva gauti leidimą atvykti į JAV. J. Naujaliui atvykus į New Yorko uostą, niekas jo nepasitiko, todėl valdininkai jo nepaleido, bet, gerokai ir visokeriopai iškvotė, paprašė jį įrodyti, jog tikrai jis vyksta koncertuoti, ir juos įtikinti pagrojančiais vargonais ir fortepijonu. Tad jį nusivežė į Ellis Island. Lietuviškai vadinamą "Ašarų salą".

Apart J. Naujalis, dar trys muzikai tam pačiam tikslui buvo sulaukę: smuikinininkė-pianistė H. Kovarik, dainininkė E. Mae Nolds ir vargonininkas J. Cushing. Koncertas įvyko 1922 m. vasario 5 d. perpildytoje salėje, kur J. Naujalis grojo vargonais savo mėgiamus kūrinius, kuriuos grodavo Kauno katedroj. Visi jie sunkoki ir labai efektingi: Toccata komp. Sering, Pastorale — Guilman, Fantasy — Freyer ir fortepijonu solo: Valse — Moszkowskio, "Egzaminus" iš laikų, buvo pašauktas Ks. Strumskis, kuris uždėjo reikalą \$500 užstatą ir J. Naujalis, labai suvargusį ir susierzinusį, parsivežė pas save. Plačios Ks. Strumskio įtakos visuomenėje dėka greitomis buvo suruoštas J. Naujaliui pirmas koncertas vasario 22 d. McCaddin Hall didžiulėje salėje, Brooklyne. Po to jo koncertams nustatytos kelionės.

Naujalis koncertas Chicagoje

Po eilės koncertų jį randame kovo 22 d. koncertuojantį Orchestra Hall, Chicagoje. J. Naujalis kelis kūrinius grojo vargonais ir taip pat solo fortepijonu. Koncerte dalyvavo A. ir O. Pociai, L. ir K. Saboniai, M. Janušauskienė, M. Rakauskaitė, S. Staniulienė (dabar Čerienė - Mulk), O. Slack, P. Stogis, vyrų ir mišrus chorai. Iš atlikto 21 kūrinių J. Naujalis buvo tik 8 kūrinių, kitų kompozitorių 11 ir po vieną St. Simkiaus ir M. Petrausko. Tuometinės spaudos žiniomis, salė buvo visiškai pilna. Nors jau prabėgė 44 metai, dar senieji J. Naujalis prisimena.

Girdėsimė J. Naujalis kūrinių koplyčios šventinime Washingtono

Šiais metais — šiluvos Dievo Motinos koplyčios šventinimo iškilmėse Washingtono — bus atliktas vienas didžiausių J. Naujalis paskutinių kūrybos veikalų — "Mišios švenčiausių Kristaus žaidimų garbei". Šios mišios buvo užrašytos sukurti I-jo tau tinio lietuvių Eucharistinio kongreso proga. Nors Naujalis daug mišių yra sukūręs ir kai kurios laimėjusios užsienio premijas, bet šioms mišioms sukurti daugiausia idėjo tikybinės sielos, religinės nuotaikos ir gilios mistikos. J. Naujalis buvo nepaprastai tikintis žmogus, kas dieną eidavo prie švenčiausio, ypatingai Jėzaus širdies penktadienių uolus gerbėjas. Pirm pradėdamas kurti šias mišias, atliko savaitės rekolekcijas. Matyti instinktyviai jautė, jog šis jo kūrinys bus paskutinis, todėl sukaupė visas savo dvasines jėgas, kad šį veikalą sukurtų geriausią, pralenkiantį visus iki tol sukurtus.

Baigęs rašyti, nors nebuvo reikalo, bet, kaip mini kan. Doge-

Šiluvos koplyčios Washingtono kairioji siena. Rūpintojėlis lietuviškų bokštų fone su Vargo mokykla. Apačioje — lietuvių slapotos mišios Sibiro tremtyje. V. K. Jonyno kūriny.

A. Elskus. Zemačių Kalvarijos Marija paminklinė koplyčia Washingtono.

Epigramos žmogui

(Atkelta iš 1 psl.)

ristika turi remtis jos elementais. Tai uždaras, groteliskas mikrokosmosas, ir vėjai, pešioja atsišerpetojusį nūdienio pasaulio stogą, ne kažin kaip užpučia vėdin. Kontroversinių, ideologinių, netgi politinių temų autorius priverčia. Jei Gustaitis rašo epigramas žmogui, tai žmogui iš labai mažos, petitinės, raidės. Ir jo satyra nėra tūžmastinga, veikiau horaciniai švelni. Net materialinių gėrybių godulys — duona kasdieninė visų pasinesusių moralizavimas ir didaktika — nėra jo pašaipos objektu. Tiesa, jis peštelia vieną kitą arivistą ("veiksni", kaip sakoma). Bet daugumoj jis barai tautietį už jo žilumą, nusipiginiimą, nemokėjimą gyventi šviesiau, pilniau, vieningiau. Be kiršinimosi, pavydo, slapto džiūgesio kito nelaime. "Charakteringas charakteris" ši taip išsako šizofrenišką šį išelvio dvasios brožą:

"Kur tik džiaugsmas, man jau Rojūj pragarą maišau
Kur tik baltas — juoda lopą
Kaip šėtoną nupaišau
Padarau iš draugo priešą
Ir linksmai žengiu toliau".

(Gal tai atsitiktinumas, bet kiauurai per visą eilėraščių autorius operuoja rimuose dvibalsiu "au". Tarsi siektų garsinių efektų pagalba pertekti kvailai amsinčio šuns įvaizdį).

Pasitaiko ir hermetiškų posmų

Be abejo, ne visi eilėraščiai vienodai nusisekė. Kartais pasitaiko ir hermetiškų posmų, pernelyg ataidinčių asmenišką atsisakymu. ("Nekrologas gyvam mirusiam"). Nėkažinkaip reikalingos užuominos į kažką buvusias aktualijas:

"Rūkstelė guboj Vizgirdą
bučiuos"
arba
"Mes tau galvą Gedimino
O tu mums... Kubilių."

Ankstyvesniuose eilėraščiuose A. Gustaitis dažnokai naudojo parafravimą. Šiame rinkinyje jo beveik nesama, išskyrus pavadinimus, kurie visumoje itin taiklūs. Nežiūrint to, susidaro įspūdis, kad autorius protarpiais naudojasi kitų poetų vartotomis temomis, laisvai kurdamas savo variacijas. Ar "Kai paskutinę valandos minutę" komponuotas pagal J. Meko modelį, ar ne, nėra svarbu. Kas būdinga šiam gerai išlaikytam eilėraščiui, tai, kad Gustaitis satyroj praskamba leimotyvu eleginė "vanitas vanitatum" gaida, rezignacinė gaida, kuri būdinga visam rinkiniui:

Tarnaitės juodas garbanas arti;
Ir paskutinę valandos sekundę Užmiršim dieną, mėnesį, metus Kuriam valdžiom kada ir ką
Sukūrėm sau herojinis mitus Užmiršim giesmes, Stalinui aukotas,
Pakeltą ranką Hitleriui rudam, Tremties lazdas, velniaragiais šakotas,
Lenciūgius ir mikitas vadams".

Savita ir mums artima knyga

Suderinti komizmą su lyrinio pradų, kaip tai jungias ciotuojamose posmuose, reikalauja išskirtinų sugebėjimų, Čapliniško talento. Ir šis rinkinio brožas išskiria A. Gustaitis knygą iš

kitų mūsų humoristikos knygų, padaro savitą ir artimą.

Visų jo posmų neišcituosiu. Bet jų esama nuostabių "Kantrybė", "Jury", "Nostalgijo", "Kurgi ta grožybė mūsų pasidėjo", "Jūratė ir Kastytyj", "Senatvės pavasary", kur poeto žodis ir gelia, ir drumsčia, ir guodžia. Už juos atleistinas autoriui operavimas kai kada pusiau erotinėmis užuominomis ar trivialiais vaizdais ("Žygis į naktį").

"Ir atskrido juodas varnas" — šviežia knyga, gaivi knyga, ženklanti dar didesnį A. Gustaitis subrendimą žanre, kur prarajos dunksas per pėdą nuo takelio viršūnėn.

1989-2021
DR. B. GAIZIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak.
Šešt. 12-3 v. p. p.
Trečiadieniai uždaryta.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PR 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
GYDYTOJA IR CHIRURGE
2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 11 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val: kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Tel. ofiso PO 7-0000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šešt. uždaryta.

Tel. GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAİKO AKINIUS
8058 So. Western Ave.
Chicago, Ill. 60620
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštad. tik susitarus.

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val: pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 v. p. p. 6-8 v. vak. Šeštad. 12-4 val., trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak., išskyrus trečiadienį ir penktadienį. Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakarų. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakarų. Šeštadienį, nuo 11 val. ryto iki 3 val. p. p. Ofiso tel. RE 7-1168 Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEEmlock 6-3045 (Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso PR 8-7773 Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv. 5-8 val., antr., penktad. 1-4 val., Priliminėja tik susitarus.

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. vak. Šešt. 9 v. r. — 2 v. p. p.

DR. JULIA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Vidaus ligos
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill
Telef. ofiso: PULlman 5-6766 Namų: BEEverly 8-3946

Priėm. val. antr., ketv. 6-9 v. v.; šeštad. 1-3 v. p. p. Kitomis dienomis uždaryta.

Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-7691
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 v. p. p.
Išskyrus trečiadienį

Telef. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val: pirmad., antr., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Trečiadienį ir šešt. 8 v. r. iki 2 v. popiet

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINES LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Sv. Kryžiaus ligoninę
VAL: Pirmad., antr., ketv. penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniai ir kitu laiku susitarus telefonu: Telef. REpublic 7-3290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir prietaisus, keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL: 1 v. p. p. iki 8 v. v. kasdien, trečiadieniai uždaryti, šeštadieniai nuo 10 v. r. iki 1 v. popiet.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ PUSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
Ofisas 2454 West 71st St.
Val: antr., antr. nuo 2-5 po pietų ketvirtad. nuo 6-8 vak.
Ofiso telef. 776-2380 Rez. telef. PR 6-9730

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAİKO AKINIUS
15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020 Namų tel. 839-1071 Vizitai pagal susitarimą.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410 Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7-8 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Margotės Parko ofisas: 2450 West 71 Street, telefonas 925-8296
Res. tel. WA 5-3092
Valandos: 10-12 v. ir 7-8 v. vak. Šešt. 10-12 v. ryte.
Kitas ofisas: 4844 South Ashland Ave., tel. CL 4-2896
Valandos: 2-5 v. popiet kasdien Sekmadieniais ir trečiadieniais abu ofisai uždaryti.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
I ENDRĄ PRAKTIKĄ IR MOTERŲ LIGAS
Ofisas ir rez. 2852 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223
Ofiso val: Pirm., antr., trečiadienį penkt. nuo 3 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priliminėja ligonius tik susitarus.
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. v. Trečiadienį, uždaryta.

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak. Pirmad., antr., trečiadienį, uždaryta.

Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 S. Albany Ave.
Val: pirm., antr., ketv. 6-8 v. vak.; penkt. ir šeštad. 2-4 popiet. Kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val. 2 iki 4 p. p. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadienį, uždaryta.

Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val: pirmad., antr., penktad. 1-4 ir 6-8 v. v.; ketvirtad. 6-8 v. v. Šeštad. 10-3 v.

Antaną Žmuidzinavičių prisimenant

Su Antano Žmuidzinavičiaus iškelavimu į amžnybę užsiver-
tė lapas, kuriame buvo rašyta
lietuvių dailės savarankiško gy-
venimo istorija, pradėta šio
šimtmečio angoje. Vilnius buvo
centras, kuriame prasidėjo šio
dailės gyvenimo sąjūdis ir pati
istorija. Pirmą kartą lietuviai
dailininkai viešai ir atvirai išėjo
į kultūrinės kovos areną. Išėjo
organizuoti ir su dideliu skai-
čiumi rėmėjų, išbarstytų po vi-
są Lietuvos kraštą.

P. Rimšos ir M. Čiurlionio
bendralaikis

A. Žmuidzinavičiaus vardas
neišskiriamai surištas su Petro
Rimšos ir Mik. Konsantino Čiur-
lionio vardais. Tai idealistų ir
tikrų dailininkų trejukė, pasiry-
žusi suburti lietuvių dailininkus,
iki šiol išbarstytus po visą
Europą. Užteko P. Rimšai pas-
skelbti atsišaukimą į dailininkus
1905 m. Vilniaus spaudoje,
kai M. K. Čiurlionis ir A. Žmuid-
zinavičius atsirado šalia jo. Ir
jau 1906 m. pirmoje pusėje ta-
po įkurta Lietuvių dailės drau-
gija. Gi tuų pačių metų gruodžio
mėn. 28 d. buvo atidaryta pir-
moji dailės paroda, užsitęsusi
iki 1907 m. sausio mėn. galo.

Likimo taip buvo lemta, kad
P. Rimša, M. K. Čiurlionis ir A.
Žmuidzinavičius suėjo į vienetą
ne tik kaip apsigimę idealistai
menintinkai, bet ir kaip didžiau-
si lietuviško kaimo kūrybos gar-
bintojai. Užtat jau nuo pirmosios
Dailės draugijos parodos, šalia
lietuvių dailininkų kūrinių, mes
matom su didžiausia pagarba iš-
statytus ir tautodailės kūrinius.
Kasmetinės dailės parodos pra-
eidavo kaip tautinės kultūrinės
demonstracijos, kurių Vilniuje
tuo laiku ypatingai reikėjo.

Būdamas energingas ir darbš-
tus, A. Žmuidzinavičius tapo
nepakeičiamu Dailės draugijos
pirmininku. Net pirmojo Pasau-
linio karo metu jis niekur iš
Vilniaus nepasitraukė, kad ap-
saugotų Dailės draugijos turtą
ir draugijos gyvastį. Lietuvai
nepriklausomybę atgavus, L. D.
draugija, Lenkijai Vilnių oku-
pavus, buvo perkelta į Kauną.
Ir čia A. Žmuidzinavičius išbu-
vo jos pirmininku iki jos užda-
rymo — 1930 m. Draugijos pa-
talpose buvo rengiamos sudėtinės
ir pavienių dailininkų kūrinių
parodos.

ANTANAS RŪKŠTELIS

Jo globoje pasirodė le'diniai

A. Žmuidzinavičiui, kaip šios
draugijos pirminkui, priklaus-
o duoklė ir už leidinius, kurie
buvo duodami nariams, rėmė-
jams ir mecenatams. 1911 m.
išleido Antano Jeroševičiaus
pėštų Lietuvos kryžių didelio
formato albumą su dr. J. Ba-

A. Žmuidzinavičius. Autoportretas
1903 m.

sanavičiaus kryžių kilmės apra-
šymu. Jeigu jo išvedžiojimai
apie kryžių kilmę moksline pras-
me silpnoki, tai pats leidinys
Lietuvos praeities garsinimo
prasme vertintinas teigiamai.
Paskutinis leidinys buvo išlei-
stas 1929 m. — Lietuvių tauto-
dailė — kurį aš parašiau, A.
Žmuidzinavičiui prašant.

Jo charakteris ir pasirošimas

Jeigu kalbame apie žmonių
būdo savybes, tai A. Žmuidzi-
navičiaus būdai reikėtų skirti
daugiau gėrio pradų nužymėtų
savybių. Dėl to jis niekad ne-
sueidavo į konfliktus, su niekuo
nesibardavo ir "nesipešdavo".
Pro visus įvykius, sudarančius
nemalonumus, eidavo ramus bei
su šypsena. Jeigu profesiniai
konkurentai jo nemėgo kaip dai-
lininko, tai nieko negalėjo sa-
kyti jam, kaip asmenybei.

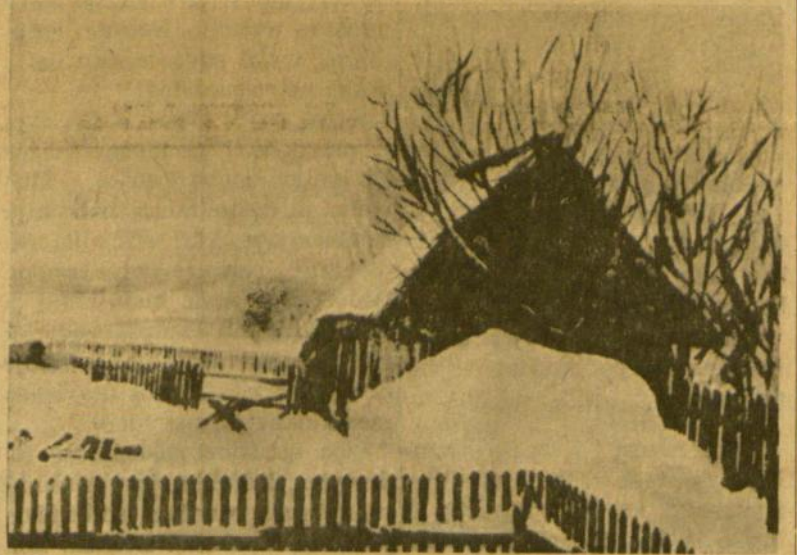
A. Žmuidzinavičius, kaip dai-
lininkas, išauklėtas akademinės
mokyklos, visą savo amžių liko
ištikimas realizmui. Gavęs gerą
pagrindą Vokietijos (Miunchene)
ir Prancūzijos (Paryžuje)
akademijose, ištikimai saugojo

gero piešinio, kompozicijos ir
spalvinės darnos privalumus.
Turėjo nepaprastai turtinę pa-
letę, iš kur os išgaudavo ypatingai
didelį spalvų įvairumą. Jis
buvo įdomių siužetų ir gamtinės
nuotaikos ieškotojas. Než ūrint
jo pomėgio tapyti portretus ar
pereiti į žanrinę kompoziciją, ji
reikia laikyti lietuviškos gam-
tos vaizduotoju — perte kėju. Šie
motyvai viešpatauja per visą jo
leto gyvenimą (mirė būdamas
60 metų). Nors A. Žmuidzi-
navičius mokėsi svetur ir vėliau va-
žinėjo po svetimus kraštus
(Švediją, Ameriką), ieškodamas
grožio, vis dėlto svetimųjų dvasi-
ją jo kūrytos nepa'etė ir ne-
padarė jokios įtakos. Jis liko iš-
tikimas savajam aš.

Darni trijulė

Argi neįdomu pažūrėti į tuos
laikus, kai A. Žmuidzinavičius
realizmo atstovas, M. K. Čiur-
lionis atitrauktinis, mistinio pa-
saulio vaizduotojas, o P. Rim-
ša realistinis simbolistas sudarė
darniausią šeimą ir mokėjo pa-
traukti ne tik visus lietuvių
dailininkus, bet visą to laiko
šviesuomenę, vėliau tapusią pro-
fesoriais, ministeriais, preziden-
tais ar iškiliais kultūrinio gyve-
nimo puoselėtojais.

A. Žmuidzinavičiaus tapybinė
dvasia ir motyvai nepasikeitė ir
bolševikinės okupacijos laikotar-
piu gyvenant. Tiesa, jis buvo ko-
munistų "pakeltas" į TSRS liau-
dies dailininkus ir TSRS Dailės
akademijos narius koresponden-
tus, bet jo dailės pasaulis nė-
kiek nesukomunistėjo. Tik pa-
veikslų pavadinimai apturėjo
partijai malonesnius garsus.

A. Žmuidzinavičius Mūsų svirnelis žiemos metu (1904 m.)

Kodėl Žmuidzinavičius išliko
nelikviduotas?

Tikiu, kad skaitančiam šias
eilutes kils klausimas, kodėl A.
Žmuidzinavičius komunistų ne-
buvo likviduotas už vadovavimą
visai Lietuvos šaulių sąjungai
Nepriklausomybės laikais. Žino-
ma, paslapčių yra daug, bet vie-
na paslaptis čia pat galiu ati-
dengti. Ji, greičiausia ir bus iš-
gelbėjusi A. Žmuidzinavičių nuo
žymiai ankstyvesnės mirties. Jo
žentas, kurį aš asmeniškai pa-
žinojau dar studentavimo lai-
kais V. D. universitete, buvo ir,
be abejonės, yra senas komu-
nistas. Esu tikras, kad Žmuidzi-
navičiaus dukrai tekant už šio
Žmuidzinavičius nežinojo, kad
bernelio ne tik aš, bet ir pats
jo žentas yra komunistas. Tik
antrai okupacijai įvykus paa-
škėjo tikras pinigais. O universi-
tete buvo ramus, tylus, beveik
nepastebimas žemo ūgio stu-
denčiokas. Matyt, būta gudraus,
mokančio maskuotis.

Kaip ten bebūtų — A. Žmuid-
zinavičiui Requiem aeternam...

Kultūrinė kronika

● Dail. A. Valeška sukūrė šv.
Kazimiero stebuklo piešinį mo-
zaikai Gimimo švė. M. Marijos
bažnyčiai Marquette Parke. Mo-
zaiką atliko A. Valeškos meno
studijos bendradarbiai.

● Pirmojo Lietuvos statuto
(1529 m.) komentarus baigia
ruošti J. Dainauskas. Statuto
vertimas jau padarytas seniau,
atžymint išlikusių trijų rank-
raščių tekstų skirtingumus. Nu-
matoma, kad šis leidinys pasi-
rodys 1967 metais.

● "Karalienės Bonos politika
Lietuvoje". Šitokia tema J. Dai-

A. Žmuidzinavičius. Senos pušys Birutės kalne (1942 m.)

nauskas rugp. 24 d., trečiadienį,
8 v. v. A. Rūgytės bute, Chi-
cagoje, turėjo paskaitą.

● Lietuvių muzikologijos ar-
chyvas rugsėjo 11 d. 10 v. ryto
T. Jėzuitų koplyčioje užprašė
šv. mišias už šiuos brangius mi-
rusius: Vladislavą Grigaitienę,
buv. Lietuvos Valst. operos pri-
madoną ir konservatorijos pro-
fesorę, 5 metų nuo jos mirties
proga, už Česlovą Sasnauską,
žymųjį mūsų kompozitorių, ku-
rio giesmės skamba visam pa-
sauliui, k. t. Mariją, Mariją ir
Apsaugok Aukščiausias (iš Kur
bėga Šešupė) ir kt., minint 50
m. nuo jo mirties, ir už kun.
Leoną Vaicieką, prieš kele-
terius metus mirusį Kearny, N.
J.; jis savo lėšom pargabeno Č.
Sasnausko kūną iš Petrapilio į
Kauną ir išleido Č. Sasnausko
kūrinių 3-ją laidą viename di-
žiuilame rinkinyje (J. Žilevi-
čiaus suredaguotame) ir Č. Sas-
nausko biografijos 2-ą laidą,
J. Žilevičiaus parašytą.

Laikė šv. mišių Č. Sasnausko
kūrinių "Skubink prie kryžiaus"
pagiedos Vl. Grigaitienės buvi-
si mokinė, operos solistė Iz. Mo-
tekaitienė, violenčle pritariant
maestro P. Armonui ir vargo-
nais palydint Man'g'rdui Mote-
kaičiui, L. M. Archyvas kviečia
visus išvardytų asmenų gerbė-

jus gausiau pamaldose daly-
vauti.

● Dail. Ant. Rūkštelis nuta-
pė paveikslą Kristaus ir šv.
Magdalenos. Paveikslas yra Jo-
nušienės (Omahoje) nuosavy-
bė; Broniui Jonušui nupiešė jo
tėviškęs panoramą. Dail. Rūkš-
telis ruošiasi savo suaktyvinei

(60 m. amžiaus) parodai, kuri
įvyks spalio 1—8 d. Čiurlionio
galerijoje, Chicagoje, o paskiau
ši paroda bus perkelta į Los
Angeles, Calif.

● Petro Klimo gausūs litua-
nistiniai rinkiniai dabar yra
įgyti Bavarij valstybinės biblio-
tekos Miunchene.

Danguolė Sadūnaitė

PRIEŠ NAKTĮ

Šok, drebulė —
iškelk baltą kaktą.

Šok, drebulė —
iškelk baltą kaktą.
Paukščės
purto šviesą —
Veidan
mirą
žeria —

★
Greičiau
negu sugrįžianti žaluma
pavasarij —
ateina ilgesys.
O džiaugsmas
tave išvydus —
tavo veidą vėl pamčius —
yra toks stiprus,
jog apvalniuoju kiekvieną
lanką kalvele —

Tik skiriantis; —
ai! kada skausmas kala
jo balsas
pravirkdo jūrą —

ALYVA ŽYDI

Pirmajam paukščiui
sūciulbėjus —
saulė atkėlė
kalvės duris
plačiai. — — —
Naktis
skubiai
surinko savo burtus
nuo žolės —
ir sode kovą pralaimėjus: —
matė
švitėjime žalios vejės
(tvarkoj Galingojo) —
tarp saulės ir šesėlių
alyvmedį pražystant. — —
Pirmajam pražystant. —
Pirmajam paukščiui
sūciulbėjus.

Vilniaus universiteto ikūrimas

Tęsinsy straipsnio apie vysk. Protasevičių ir jėzuitus

PAULIUS RABIKAUSKAS, SJ

Vokiečiai turi savo mokyklą ir liu-
teronų bažnyčią, Totoriai čia pat turi savo
bažnyčią ir mokyklą, kurioje moko arabų kal-
bos. Italams švenčių dienomis vienoje mokyk-
loje kalbama dvasinėmis temomis (si fa una
essortazione). Rutėnai irgi turi savo mokyk-
las ir penkiolika bažnyčių. Lietuviai ir len-
kai, kurių didžiausia dalis yra katalikai, tu-
ri savo bažnyčių ir mokyklų. Zwinglio sekė-
jai taip pat turi savo bažnyčią ir mokyklą.
Hostovinas kažkodėl nieko nesako apie žy-
dus, kurie, be abejo, turėjo savo sinagogų ir,
reikia manyti, taip pat savo mokyklų. Di-
džiausios katalikų mokyklos buvo: viena, vei-
kianti prie katedros, antra — prie parapji-
nės Sv. Jono bažnyčios. Iki jėzuitų atvykimo
abejos mokyklose buvo nemaža mokinių, ku-
rie ne tik pramokdavo skaityti ir rašyti, bet
dalyvaudavo pamaldose, giedodavo chore, ei-
davo procesijose, palydint numirėlius ir pan.
Atvykus jėzuitams, ypač katedros mokinių
skaičius žymiai sumažėjo, bažnyčioje nebe-
buvo kam giedoti, net švenčių dienomis —
skundėsi kanaaninkai — 'solitudinem esse in
choro' (choras esąs visai tuščias). Vysku-
pas Protasevičius visai neturėjęs galvoje,
kad, statydamas kolegiją, sugriautų mokyk-
lą. Kai dabar katalikybė vėl atsigaunanti,
reikėtų, kad ir katedroje pamaldų grožis di-
dėtų, o ne menkėtų. Tą reikalą vyskupas ir
kapitula kėlė nuo pat kolegijos įkūrimo, ir
provinciolas Magg'io 1570 rudenį buvo nusta-
tes, kad į kolegiją, panašiai kaip ir kituose

kraštuose, būtų priimami neturtingi, privers-
ti elgetauti vaikai (pauperes mendicantes)
ir būtų siunčiami į katedrą, kai reikės giedo-
ti. Bet Vilniuje tokių vaikų, kurie elgetautų,
neatsirado, ir nuostatas praktiškai neturėjo
eigos. Buvo patarta vyskupui, kad mokėtų
katedros mokytojų pastoviai algą, tada jis
galėsias veltui mokyti vaikus, ir neturtingi
tėvai mielai siųsią savo vaikus į jo mokyklą,
kaip dabar siunčia į kolegiją. Bet vyskupas
nebeuorėjo prisilimti naujos fundacijos. Vice-
provinciolas Sunyeris tada pasiūlė, kad sek-
madieniais ir didesnėmis švenčių dienomis
eity į katedrą abi žemiausios kolegijos kla-
sės, t. y. Donato klasė ir gramatikos klasė, ir
ten atliktų, kas reikalinga. Tik pagėidavo,
kad tuos mokinius kas nors, katedros vika-
ras arba katedros mokytojas, iš kolegijos per-
gatvės ir aikštės nusivestų į katedrą ir atgal
parvestų. Vyskupas, pasitaręs su kapitula,
po trijų dienų atsakė, kad iš to pasiūlymo
nedaug naudos. Katedroje reikią giedoti ne
tik sekmadieniais, bet ir was dieną mišių
Introita, kai kuriomis dienomis taip pat Ma-
tutiną bei ypatingomis progomis laikomų
iškilmingų mišių metu; be to reikią, kad jie
dalyvaudų procesijose katedroje ir lydint nu-
mirėlius. Taip pat joks katedros vikaras ar
mokytojas neapsiimsias vedžioti jėzuitų mo-
kinius, nes šie, kaip ne savo auklėtojų, ne-
klausysią. Todėl vyskupas pasiūlė, kad jėzu-
tai atsikasytų dviejų žemiausių klasių ir jas
perleistų katedros bei Sv. Jono bažnyčios

mokykloms, kurios pasirūpintų visų mokinių
dalyvavimu pamaldose. Kad tose mokyklose
būtų išlaikomas kolegijai reikalingas mokslo
lygis, jas pavesias prižiūrėti kolegijos rektoriui.
Netgi siūlė, kad tie patys kolegijos mo-
kytojai jose mokytojautų. Tačiau, pridėjo,
jėzuitai turėtų pas save ir toliau priimti ir
žemiausias klases didikų ir bajorų, taip pat
eretikų bei schizmatikų vaikus, nes jie nesu-
tiksią siųsti savo vaikus į katedros mokyklą.

Bet jėzuitams tai jokių būdu nebuvo pri-
imtina, ypač dėl tuo atveju reikalingos dary-
ti atrankos tarp bajorų ir nebajorų. Jei jau
atsisakyti dviejų klasių, tai į jas nepriimti nė
bajorų: 'Kaip pirma visi be skirtumo buvo
priimami, taip dabar visi be skirtumo turėtų
būti nepriimami' — sako rektorius Varševic-
kis, nuėjęs pas vyskupą. Toks išskyrimas bū-
ty visai priešingas jėzuitų pašaukimui; 'at-
rodytų, kad turtingų ponų vaikus daugiau
vertiname, kaip beturčių, kai mūsų institu-
tas reikalauja, kad būtume labiau linkę rū-
pintis neturtingaisiais' — argumentuoja Var-
ševickis. Ir pats parinkimas tarp bajorų ir
nebajorų sukeltų tik neapykantą ir kitas sun-
kenybes. Todėl sekančią dieną viceprovin-
ciolui ir rektoriui dar kalbant ir aiškinant
vyskupui ir visai kapitulai, prieita prie susita-
rimo, kad katedros mokytojai būtų padidin-
ta algą; tada jis galėsias veltui mokyti. Jei
kitai nebūtų galima sutvarkyti, tai jau pati
kolegija sutinkanti jam kasmet mokėti po 20
auksinų 'vietoj tų pinigų, kuriuos jis turėtų
išreikalauti iš mokinių'. Tada daugiau vaikų
lankysią katedros mokyklą ir būsią galima
geriau pasirūpinti tinkamu liturginių apeigų
atlikimu. Reikia manyti, kad tokiu būdu bu-
vo surasta pakenčiama išeitis, nes vėliau —
bent sekančiame dešimtmetyje — apie šį da-
lyką nebeužsimenama.

7. Jėzuitai — vyskupo patarėjai

Tokių ir panašių pavyzdžių būtų galima
daug surinkti, bet tuomet turėčiau dar ilgiau
išstėti šį raštą. Galutinėje išvadoje Vilniaus
jėzuitų kolegija seneliui vyskupui atnešė
daug džiaugsmo. Pagaliau Lietuvos sostinė-
je atgijo katalikų gyvenimas; iš įvairių kraš-
tų suvažiavę jauni, gabūs, energingi profeso-
riai kėlė Vilniaus miesto ir sykiu paties vys-
kupo vardą. Jėzuitai, suprasdami, kiek turi
būti jam dėkingi, nesigailėjo pagyrimų, ren-
gė jo garbei šventes, stengėsi patenkinti jo
prašymus ir pageidavimus. Galima sakyti,
kad vyskupo Protasevičiaus santykiai su jė-
zuitais visą laiką išliko kuo geriausi. Atvy-
kus kuriam naujam kolegijos profesoriui,
vyskupas paprastai jį pakviesdavo pas save
pietums. Jėzuitai, kaip ispanas Pranciškus
Sunyer, pradžioje viceprovinciolas, nuo 1576
m. Lenkijos ir Lietuvos jėzuitų provinciolas,
čekas Baltazaras Hostovinas, pirmųjų į Vil-
nių atvykusių jėzuitų viršininkas, Stanislo-
vas Varševickis, pirmasis Vilniaus kolegijos
rektorius, Petras Skarga, tapęs pirmuoju
naujai įsteigtos Akademijos rektorium, bu-
vo nuolatiniai vyskupo patarėjai. Pvz., anks-
čiau buvo nujaučiama, kad jėzuitai turėję
daug įtakos į jauno Jurgio Radvilos Vilniaus
vyskupo koadjutoriumi paskyrimą. Iš šalti-
nių paaiškėja, kad 1574 m. gegužės mėn. 1 d.
vyskupas atsiuntė pas jėzuitus pasiuntinį,
kviesdamas viceprovinciolą ir rektorių atvyk-
ti pas jį į Verkius svarbiam pasitarimui. Kita
dieną abiems prisistačius, vyskupas klausė
jų patarimo Jurgio Radvilos koadjutoriumi
paskyrimo reikalu. Jauną kunigaikštį reko-
menduojęs karalius. Jėzuitai patarė su tuo
sutikti dėl įvairių priežasčių, tarp kitko, rei-
kalaujant, kad iš Radvilų rūmų būtų išmesti
kalvinų maldos namai. Taip buvo sutarta ir

ta prasme pats Varševickis — kaip ten pat
pažymima — paruošė vysk. Protasevičiaus
laiškus karaliui ir nuncijui ir į Romą.

8. Kolegija tampa universitetu

Jau matėme, kad 1578 m. rudenį buvo pra-
dėtas dėstyti pilnas teologijos kursas. Vil-
niaus kolegija tokiu būdu jau buvo įsivedusi
visus svarbiausius, anuomet universitetuose
įprastus dėstyti dalykus. Betruko tik paties
pavadinimo. Ir, tuo vyskupas daug rūpinosi,
kol prieš mirtį viską pilnai pasiekė. Jau nuo
pat kolegijos įsteigimo pradžios vyskupas
galvojo, kad Vilniui reikia universiteto. Tuo
reikalu ne kartą kalbino karalių ir rašė po-
piežiui. Pvz., apie kolegijos pakėlimą į uni-
versitetą užsimena laiške, kurį 1574 m. vasarą
siuntė į Romą Jurgio Radvilos jam ko-
adjutorium paskyrimo reikalu. Specialiai to
prašo popiežius Grigalių XIII 1576 m. vasarą.
Labai įdomus yra vienas kitais, t. y. 1577 m.,
vysk. Protasevičiaus rašytas laiškas. Jį išlei-
do A. Theineris jau prieš 100 metų. Bet len-
kai, dėl suprantamų priežasčių, apie jį tyli, o
lietuviai, kiek man žinoma, jo lig šiol plačiau
nepaminėjo. Reikalas ėjo apie tų metų gegu-
žės mėn. Petrikave įvykusiam visos Lenki-
jos ir Lietuvos vyskupų sinode padarytą nu-
tarimą apdėti kiekvieną vyskupiją tam tikru
mokesčiu, kuris būtų skiriamas Krokuvos
universitetui išlaikyti. Matyt, Lenkijos vys-
kupai (kurių buvo žymi dauguma), pamatę,
kad Vilniuje kyla jėzuitų mokykla, suskato
nepasiduoti ir nutarė stiprinti senąjį Kroku-
vos universitetą. Vysk. Protasevičius tame
sinode pats nedalyvavo, savo atstovu buvo
nusiuntęs vieną iš kapitulos prelatų. Išgir-
dęs apie tokį nutarimą, jis skundžiasi popie-
žiui, jaučiasis per daug apsumkintas.

(Bus daugiau)

TRYŠ LIETUVIAI MENININKAI LONDONE

Juozas Tinišis

Aptrupėjusios britų imperijos sostinėje Londone šiuo metu gyvena bent trys lietuviai menininkai: skulptorius **Antanas Brazdys**, tapytojas **Vincas Jokubaitis** ir piešėja bei skulptorė **Elena Gaputytė**.

Skulptorius Brazdys dar jaunas vyras, gimęs 1939 Lietuvoje. Meno studijas yra išėjęs žymiajame Čikagos institute. Gavęs šio instituto stipendiją, išvyko į Londoną (Angliją), kur 1962–64 gilino studijas garsiojoje "Royal College of Art", kurią baigęs, tuojau buvo pakviestas ten pat dėstyti skulptūrą. Be to, jis dėsto meną dar žinomoje Londono kolegijoje "Cheltenham College of Art". Be minėtos stipendijos, Brazdys yra laimėjęs, taip vadinamą, Sainsbury Award, kuri jam buvo suteikta 1963.

Jo kūrinių yra Filipo Hendy, p-lės Janės Drew, Harlow Arts Trust ir Royal College of Art kolekcijose. Su savo kūriniu Antanas Brazdys dalyvavo šiose grupinėse parodose: 1960 m. Čikagos Meno institute, 1960 ir 1961 m. Čikagos New Horizon in Sculpture, 1962 m. Čikagos universiteto dviejų asmenų parodoje, 1963 m. A. I. A. Londono parodoje, 1965 m. Didžiosios Britanijos Menų tapybos parodoje, vadinamojoje Towards Art II, 1965 m. Hamiltono galerijoje Londone (ši pastaroji buvo individuali jo vieno paroda). Šiuo metu skulptorius dalyvauja grupinėje žymiųjų Londono skulptorių parodoje, kuri vyksta po atviru dangumi, Battersea parke ir ten ji truks visą vasarą. Tai vasarinė 1966 m. skulptūros paroda. Antanas Brazdys yra joje išstatęs įspūdingą plieno kūrinių "Shadows", atseit, šešėlio plokštę, kurios dydis, inčiais matuojamas, yra toks: 1'11x5x5.

Į šią parodą galėjo patekti tik tie skulptoriai modernista: ir abstraktistai, kurie jau yra pripažinti ir pagarsėję. Tai gi mūsų skulptorius Antanas Brazdys jau pateko į tokių garsenybų tarpą, kaip Henry Moore, Anthony Caro, Barbara Hepworth, Francis Morland, Eduardo Paolozzi ir kt. Patys skulptūriniai kūriniai čia išdėstyti mišriniško parko aikštėje, gerokai atstu vienas nuo kito. Jie sukurti iš plieno, aliuminijaus, bronzos ar žalvario, kurie daugiausia yra dar įvairiom spalvomis nudažyti. Per visą vasarą parodą aplankys didelis skaičius žmonių ir įsigys puošnias išleistą katalogą su visų ten išstatytų kūrinių puikomis nuotraukomis ir kiekvieno skulptoriaus gyvenimo ir kūrybos apybraižomis.

Tuo tarpu gi praėjusiųjų metų individualinėje savo parodoje, vykusioje Hamiltono galerijoje, Londone, A. Brazdys buvo išstatęs šias plieno skulptūras: Dangus ir žemė, Kažkas afrikietiško, Gabalas iš dvylikos (12-Piece), Paukštis, Vedybos, Vestuvių paukštis, Plėninis mitas, Juokingas paukštis, Lydijs, Grubis, Žaislas, Sidabrinė linija. Visi kūriniai buvo originalūs, rodantys skulptoriaus individualumą. Ne vieną jų nupirko žymūs Londono asmenys. Taip pat jo kūrinių jau yra įvairiose, garsiose Londono kolekcijose. Retas tokio amžiaus, kaip Antanas Brazdys, menininkų yra pasiekęs šitokio greito pripažinimo ir įvertinimo. Vien tik pakvietimas dėstyti skulptūrą žymiausioje Londono meno kolegijoje rodo, kad Antanas Brazdys turi prieš save didelę ateitį kaip skulptorius ir kaip šios meno rūšies teoretikas.

Antras Londono lietuvis menininkas yra tapytojas ir drožėtojas Vincas Jokubaitis, palyginti taipgi dar gana jaunas vyras. Meno pradėjo mokytis prof. V. K. Jonyno vadovaujamoje Ecole des Arts et Metiers Freiburge. Taip pat studijavo pas Kaselio Meno mokyklos direktorių Schmidt Vokietijoje. Iš-emigravęs į Angliją, apsigyveno Leeds mieste ir ten dirbo iš pradžių tekstilėje, o paskui pritaikomosios dailės gamykloje. Atliekamu laiku užsiėmė drožinė-jimu lietuviškos tautodailės kūrinių, ypač kryžių, Londone. Ne vienas jo kūriny buvo nupirtas privačių asmenų. Net du jo tautodailės kūriniai pateko pas Leeds vyskupą J. C. Heenan. Daug jo dirbtų kryžių yra įsigijo ir Amerikos lietuviai.

"Atžalyno" teatro Bradforde statomiems veikalams ne kartą jis nupiešė dekoracijas. Taip pat ir "Vaidilos" teatro statomus veikalus Londone puošė jo dekoracijos, kuriomis žiūrovai gėrėjos.

Vincas Jokubaitis yra dalyvavęs britų menininkų pavasarinėse parodose Bradforde 1956 ir 1957 m., išstatydamas jose po du savo kūrinius. Taip pat jo kūrinių būdavo metinėse Leeds miesto Dailiojo meno klubo parodose, vykusiose 1956, 1957, 1959 m.

Persikėlęs į Londoną, kurį laiką dar gilino meno studijas. Vėliau surengė vietos lietuviams savo sukurtų tautodailės drožinių bei paveikslų parodą. Dalyvavo taip pat ir Baltų meno parodoje.

Iš tautodailės darbų, kuriuos jis dabar laiko savo bute, pažymėtini trys originalūs, iš medžio išspausdyti kryžiai. Nukryžiuotasis, Prisiikėlimas, Trobelė su medžiu, Pil's, Nostalgija. Pastarasis yra gana didelis religijinis medžio kūriny, vaizduojas mergaitę su gėlių puokšte. Nesvetima jam ir keramika. Šios srities jo darbai pasižymi ypatingu išbaigtumu.

Tačiau didžiausių įspūdį daro jo tapybiniai darbai, kurių apšči pristatinta jo buto pasieniuse. Šios rūšies darbuose jis daugiau linkęs į abstraktizmą. Realistinio stiliaus kūrinių jis turi nedaug, ir jie, rodos, yra sukurti anksčiau. Štai paveikslas Paskutinė diena vaizduoja

Petras Vaškys

Dekoratyvinės vazos

skęstančią merginą, kurios žvilgsnis nukreiptas į mėnulį, šviečiantį nakties pro debesis. Žvilgsnis į ateitį vaizduoja merginą su angelu. Naktis prie Nemuno, Moteris prie vandens, Žaibas, Vidurnaktis — originaliai sukurti paveikslai, atkreipiantys žiūrovo dėmesį savotiškų spalvingų tonų išgavimu.

Abstraktiniuose dailininko paveikluose daugiausia yra išreikštas kosminis sukimosi judesys, kuris pagauna žiūrovą iš pirmo žvilgsnio. Šios rūšies jo paveikslai yra patys stipriausi, kurie ypač stipriai išreikštas paveikluose: Dievo kalvėje, Džiazo simfonijoje, Organinėje molekulėje, Judančioje kompozicijoje. Pastarieji paveikslai padaro tikrąjį dailininko veidą, v. s. jo originalumą ir individualumą. Jis rodo linkmę, kuria dailininkas, netiko nepasidavimas, turi eiti su savo teptuku.

Dailininkas Vincas Jokubaitis, kaip ir daugelis kitų šios rūšies meno kūrėjų, negali pragyventi iš kūrybos. Jis šiuo metu turi paveikslų restauratoriaus darbą valstybinėje Londono galerijoje, kuri žinoma National Gallery vardu ir yra miestų centre, prie garsiosios Trafalgar aikštės. Kaip dailininkui, tai labai malonus darbas, tei-

skas dvasinio pasitenkinimo ir džiaugsmo.

Trečias Londono lietuvis menininkas — tai Elena Gaputytė. Aš nuvykau į jos studiją, vadovaujamą aukačiau aprašyto Vinco Jokubaičio. Atidarė duris pati dailininkė su džiugia šypsena ant lūpų. Aš jos nebuvau regėjęs nuo Lietuvos laikų. Nustebau, kad po tiek metų ji atrodė geriau negu anais laikais gimnazijoje, kur ji tada rodė neabejotiną gabumų piešimo sritį.

Elenos Gaputytės pasiruošimas meno kūrybai yra visapusiškas. Tuoju po karo ji įniko į meno studijas su visa širdžia ir jaunatvės užsidegimu Vokietijoje, Freiburge, minėtoje Ecole des Arts et Metiers. Iš šios mokyklos studentų šian dien ne vienas jau yra pasidavęs pripažintas tapytojas, skulptorius ar kokios kitos srities menininkas.

Išemigravusi į Kanadą, Elena Gaputytė tęsė meno studijas Montrealy. Po kelerių metų ji išvyko iš čia į Paryžių, vis dar jausdama žinių trūkumą bei ieškodama naujų mokytojų, kurių prancūzų sostinėje visais laikais buvo apstu. Ji čia susipažino su pasaulinio garso menininkais, kurių tarpe buvo ir žymusis skulptorius Brancusi. Jos atminty iki šiai dienai yra išlikęs

Brancusi išsireiškimas: "Kas nori būti geru skulptorium, tas niekad neturi vesti".

Užbaigusi Paryžiuje formalų meninį išsilavinimą, entuziazingai ji metėsi į kūrybą. Iš pradžių daugiau dėmesio ji skyrė piešimui, kuriame figūravo ne tiek kraštovaizdis, kiek žmogus, ypač moterys, vėliau ji palinko į skulptūros sritį.

Apsigyvenusi Anglijoje, St. Ives miestely, ji rimtai atsidavė kūrybai ir net įsigijo savo nuosavą galeriją, kurioje periodiškai rengė savo ir kitų dailininkų meno parodas.

Prieš trejus metus iš St. Ives ji persikėlė į Londoną, visos Britanijos menų centrą. Šiuo metu ji dėsto meną mokytojų seminarijoje, kuri oficialiai vadinama Institute of London University. Atliekamu laiku ji piešia ir lipo skulptūrinius kūrinius baltai dažytoje, šviesoje savo studijoje, kurios ne vienas menininkas jai pavydėtų.

Šios studijos pasieniuose išdėstyta keliolika jos piešinių su ryškiais bruožais, rodančiais jos individualumą. Drąsus, tamsus brūkšnis yra charakteringa jos piešinių žymė. Studijoje stovi ir keletas skulptūrinių kūrinių. Ypač stipria išraiška pasižymi Rūpintojėlis (terra cotta). Gipsinės ar jau atlietos bronzinės galvos atrodo patrauklios sudvasintais savo

bruožais, turi savo stilių, priklausančią tik Elenai Gaputytei.

Dailininkė yra turėjusi jau nemažą savo parodų — tiek Londone, tiek St. Ives ir kitur. Atsiliepimai apie tas jos kūrinių parodas buvo gana palankūs, skatinantys dailininkę į kūrybos paslaptis. Iš pasikalbėjimo su ja buvo aišku, kad jos gyvenimo tikslas yra meno kūryba, į kurios aukštumas ji kaskart vis labiau ir labiau veržiasi — net išsižadėdama savęs ir gyvenimo patogumų.

Atsisveikindama dailininkę vėl mus palydėjo su šypsena. Jos veide švietė ryžtas ir optimizmas, be kurio menininkui būtų sunku gyventi.

HAMMOND RAMBLER, INC.
5701 Calumet Avenue
Hammond, Indiana

Gera vieta lietuviams pirkti naują

RAMBLER

Turime visokias modelių Jūsų pasirinkimui.

Pigiausios kainos apylinkėje

MIKE VENCIAUSKAS
Lietuvius Pardavėjas

Tel.: 931-5545, 931-5546, 931-5547

TELEVIZIJAS:

paprastas ir spalvotas nebrangiai talsau. Už patarnaviną vietą \$3, už dirbtuvės darbą \$10 ir dalys. Pasiteiraukite apie naujas.

J. MIGLINAS

2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

REAL ESTATE — INCOME TAX

DRAUDIMO IR KT. REIKALAIŠ

A. & L. INSURANCE AGENCY AND REALTY

A. LAURAITIS

4645 S. Ashland Ave., LA 3-8775

(Currency Exchange patalpose)

Sąžiningas Patarnavimas

LEO'S SINCLAIR SERVICE

5759 So. Western Avenue

LEONAS FRANCKUS, Sav.

Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos

Tune-ups ir Motorų Remontas

Kampus 58th Street

Telefonas — PRospect 8-9533

DEMESIO NAMŲ SAVININKAI!!

Sutaupysite 30 %

už kombinuotą namo savininko draudimą

Vienas polisas apdraus Namą, Baldus, nuo Gaisro, Vagys, Mašininkų Žalos, Vėjo, Laugo, Išnaužymų.

"Public Liability" ir kitų pavojų. Mes draudžiame viską.—Draudimo Specialistai nuo 1938.

G. M. CERNAUSKAS

6441 N. Caldwell Ave. Chicago 46, Ill. Skambinkit SP 4-3788

MOVING

Apdraustas perkraustymas

Ivairių atstumų

A. VILIMAS

3415 So. Lituanica Avenue

Tel. FRontier 6-1882

• Moksliniai Freud'o atradimai rodo, kad hedonizmas, vaikiškas seksualumas, jei jis nusitęsia ilgiau tam tikro gyvenimo periodo, veda į protines ligas ir kitas liguistumo formas.

— Dr. Gregory Zilborg

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitus kraštus

P. NEDZINSKAS. 4065 Archer

Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5983

MOVING

SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.

2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

DEKORAVIMAS

IS VIDAUS IR IS LAUKO

Kilimai ir apmušti baldai valomi.

J. RUDIS Tel. Cliffsde 4-1050

APDRAUDŲ AGENTŲRA:

namų, automobilių, gyvybės, sveikatos ir biznio

Patogios išmokėjimo sąlygos.

J. BACEVICIUS

6455 So. Kedzie Ave. PR 8-2233

MOVING

J. NAUJOKAITIS

Ilgų metų patyrimas

Apdraustas perkraustymas

WA 5-9209 Chicago, Illinois

RINOS IR NUTEKAMIEJI VAMZDŽIAI

Ekspertiskai uždedam naujus ir taisome senus. Pūnui apsidraudę. Darbas garantuotas.

A. ABALL ROOFING CO.

LA 1-6047 arba RO 2-8778

10% 20% 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas

FRANK ZAPOLIS

3208 1/2 West 95th Street

Chicago, Illinois. 60642.

Tel. GA 4-8654 ir GR 4-8539

VALOME

KILIMUS IR BALDUS

Plauname ir vaškuojame visų rūšių grindis. J. BUENYS. RE 7-5168

BANGA

TV - Radio - Stereo

Pardavimas ir taisymas

2649 W. 63rd Street

Tel. - 434 - 0421

P. Rudėnas — K. Šimulis

MARQUETTE PARK -- AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

CHICAGO SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE.

CHICAGO, ILL. 60636

TEL. GR 6-7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tarp žymiausių krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdinai, saugiai ir pelningai jau virš 41 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėdama paliginamą, aukštą dividendą. Mes nesiverčiame tapti pacia didžiausia bendrove, bet stengiamės būti stipria finansiska ir teikti pačius geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams.

Mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidedami darbais ir finansais, kad galėtumėte siekti geresnių gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalus kreiptis į Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovę. Išaugusį į virš \$53,500,000.00 turto įstaigą.

JOHN PAKEL, direktorių tarybos ir bendrovės prezidentas

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- Insured Family Savings
- College Bonus Savings
- Christmas Club Savings
- Vacation Club Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- All Types of Insurance

- Sell and redeem U.S. Bonds
- Safety Deposit Boxes
- Free Community Rooms for your organization meetings (Free Coffee)
- Cash checks and pay all family bills with our special

- money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamps Machine Service
- We sell Travelers Checks
- Save-by-mail Kits
- Notary Public Service

- Two Large Free Parking Lots
- Free Theatre tickets two Saturdays monthly for your children and mothers
- Christmas party with gifts to College Bonus Members

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY	12:00 P.M. — 8:00 P.M.
TUESDAY	9:00 A.M. — 4:00 P.M.
WEDNESDAY	Closed All Day
THURSDAY	9:00 A.M. — 8:00 P.M.
FRIDAY	9:00 A.M. — 8:00 P.M.
SATURDAY	9:00 A.M. — 12:30 P.M.

A. Kašubienė kuria savo mozaikas.

Nuotrauka V. Maželio

Mazalaitės miestelyje

(Atkelta iš 1 psl.)

nės, jų džiaugsmas ir rūpesčiai, jaunosios pasakotojos lūpose skamba autentiškai, gyvai ir ryškiai. Tačiau juos visus tampriai riša nepertraukiami liaudies pasakų raiščiai. Čia baudžiauninkė regi nekrikštytą vėlę, čia garsų šykštuotį Giltinė vilioja aukso pasaga, čia, nuodėmėmis apsunkęs, senas ponas suliedina savo juodus darbus į užkeiktą varpą.

Sopulingoji Ieva

Devyni pasakojimai, devyni mūsų užmirštųjų liaudies kančios atodūsiai iš užmiršto pasaulio. Gyvi jie ir šilti, kartais linksni, net juokingi, dažniausiai gaudūs, kaip ir tų dūsaujančiųjų likimas.

Ypač du iš jų, "Liudininkė" ir "Sela" nutraukia skaitytoją tartum verpetai į žmogaus kančios lyriškai išsakytas gelmes. "Liudininkė" baudžiauninkės ir jos pavainikio sūnelio galėtų pavydėti ne vienas didžiųjų rašytojų, nes tokią skausmo gilybę retai kam pavyksta taip tikrai išsakyti. Toji Mazalaitės baudžiauninkė — tai visų laikų Sopulingoji Ieva, kurią tada, kaip ir šiandien be galios sulaužo nepermdaujamas gyvenimas.

"Siela", kaip užvardinamas sakos, yra pasakojimas apie menko žmogelio kenčiančią sielą: tyrą kančioje ir didžią paprastume. "Sielos" kalvis Barasa, kaip ir aukščiau minėta baudžiauninkė, yra labai lietuviški mūsų senosios liaudies atstovai, tačiau jų skausmo išgyvenimas pažymi juos visų laikų žmogaus ženklu.

Maloni staigmena skaitytojui

"Miestelio" kompozicija — maloni staigmena skaitytojui. Tai retai pas mus vartojama dviejų plotmų paruošimo struktūra, kada iš pagrindinio siužeto išplaukia antrasis, su pilnu veikėjų sąstatu ir įvykių raida. Pagrindinis pasakojimas pasilieka tartum ryšininkas tarp autoriaus ir skaitytojo. "Miestelyje" Mazalaitė tokią pasakojimą pasakojime meistriškai mezga, išlaikydama skaitytojo dėmesį iki galo, kuris, paradoksiškai, neturi pabaigos. Ir tai vienas dalykas, ko skaitytojas iš autorės pageidautų — tų idomiųjų kelionių kelionės galo.

KRĖVĖ IŠNYKO, BRAZDŽIONIO NEBELIKO

Vakarų Vokietijoje labai daug knygų leidžiama: naujos originalios knygos, gausūs vertimai, perspausdinami senieji leidiniai, sudaromi įvairūs žinyai. Nesitenkama Brockhauso enciklopedija, rašytojų vardynu, mokslininkų vardynu: 1964 m. Bibliografinis institutas pradėjo leisti 8 tomų enciklopedinį žodyną — **Das Grosse Duden — Lexikon**, kurio 4-tas tomas, baigiamas raide K, neseniai pasirodė.

Čia duodamos trumpos žinios apie pasaulio rašytojus, menininkus, mokslininkus, politikus ir kitokius veikėjus. Iš lietuvių yra patekę aštuonetas rašytojų ir pora dailininkų, būtent: Jonas Aistis, Algimantas Baltakis, Jurgis Baltrušaitis, Antanas Baranuskas, Kazys Bradūnas, Aleksandras Dambrauskas (Adomas Jakštas), Mikalojus Daukša ir Kristijonas Donelaitis; Mykolas Konstantinas Čiurlionis ir Vytautas Kazys Jonynas.

Vokiečiai neignoruoja mūsų meno ir literatūros

Taigi lietuvių literatūra ir menas vokiečių neignoruojama. Kol seniau būdavo vienas Donekaitis, tai niekas didesnių abejonų nekėlė: juk jis buvo pirmūnas, jam priklauso mūsų raštyje A raidė. Tačiau, kai šiandien tarptautinis žinyas randa reikalo į pasaulio rašytojų tarpą įkelti Baltakį, o nemato Krėvės, tai jau nereikia literatūros specialisto: eiliniausias lietuvis turi pagrindo pasipiktinimą pareikšti. Net ir pats Baltakis, aišku, jaučiasi vieno Krėvės piršto nevertas. Tokio sovietinio dienos "didvyrio" Dudincevo, kuriam Chruščiovas leido paskelbti šiek tiek kritiškesnį raštą "Ne vien duona žmogus gyvas", net nuotrauka įdėta, taigi jis pakeltas į jėgą ne į Goethės, tai bent į Kleisto ar Heines lygį, o tuo tarpu iš tikrųjų jis nevertas nė dešimtosios dalies Krėvės, kuriam tačiau ne poros eilučių nepaskirta.

Nemanyčiau, kad ir Bradūnas būtų patenkintas, kad jis čia yra, o nėra jo vyresnio poezijos draugo Bernardo Brazdžio.

BENEDIKTAS BABRAUSKAS

nio, kur's kartu su Aisčiu neabejotinai atsistojo antrojo mūsų neprašomųjų dešimtmečio poezijos pačioje viršūnėje. Ak, ir Aloyzas Baronas juk ne menkesnį įnašą įnešė į mūsų pokario beletristiką kaip kad Bradūnas į poeziją. O ar gali būti teisingas mūsų naujesniosios prozos vaizdas, kai nepaminima Dovydeno, Grušo, Gliados, Jankaus ar Katiliškio vardai?

Nei Basanavičiaus, nei Kasiulio

Kad paminėtas dailininkas Jonynas, gerai, bet kad nieko nepasakyta apie dail. Kasiulį, tai jau nevisai gerai. Jeigu yra Gražyna Bacewicz, polnische Komponistin, tai kaip gali būti nutylėtas daug žymesnis lietuvių kompozitorius, Gražinos vyresnysis brolis Vytautas Bacevičius?

Čekoslovakijos prezidento E. Benešo yra net nuotrauka, o Lietuvos prezidento K. Griniaus nė vardo. Ką jau bekalbėti apie mūsų J. Basanavičių, su kuriuo tegalėtų būti gretinamas ne koks Benešas, bet patsai čekų atgimimo tėvas T. Masarykas. O Lietuvos atgimimo tėvo Basanavičiaus tartum nė nebūta. Tokio Pilsudskio net sekretorė Illakowiczowna aprašyta, lyg ji būtų reikšmingesnė už Lietuvos prezidentą ar stam-

biausią lietuvių tautos rašytoją Krėvę.

Parašiau atitinkamą raštą šio žodyno leidyklai, tačiau kas taip patvarkė ir atsijojo lietuvių, man dar nėra žinoma. 1964 m. to paties Bibliografinio instituto Mannheime išleistame pasaulio rašytojų žodyne (Meyers Handbuch ueber die Literatur), apie kurį pernai teko rašyti Drauge, buvo įtrauktas ir Brazdžionis, ir Jankus, ir Krėvė. Kodėl dabar ta pati leidykla nusprendė iš kito savo leidinio šiuos tris neeilinius mūsų rašytojus išmesti, niekam nežinau.

Vokietijoje gyveną lietuvių studijai, kurie šiuo leidiniu, be

PERKRAUSTAU

baldus arti ir toli.
ALBINAS BENIULIS,
Chicago, Ill. 60632. Tel. RE 7-7083
LIETUVIŲ VEDAMA NAUJŲ IR VARTOTŲ
AUTOMOBILIŲ PREKYBA

Neptune Motors Inc.

6516 South Western Avenue
CHICAGO, ILL. 60636
Telef. 925-5121

Išsimokėjimai mažu nuosimėiu per banką.

Atdara kasdien: Pirm. Penktad. — 9 iki 9 v. vak. Šeštad. nuo 9 iki 5 v. vak. Sekmad. 11 iki 5 v. vak.
Parūpinam. automobilinai pagal klientų reikalavimą.

Dalis scenos iš Les Sylphides baletu, kurį išpildė Irenos Veleckytės baletu mokyklos mokinės, š. m. birželio 11 d. Mokyklos vedėja p. Veleckytė praneša, kad baletu mokyklos sezonas prasideda rugsėjo 6 d. Priimami nauji mokiniai nuo 4½ metų amžiaus. Suinteresuoti tėveliai prašomi užregistruoti vaikučius nedelsiant, skambinant OL 4-4012, arba asmeniškai, 2541 West 45th Place, po 5:00 val. vak. (sk.)

PLANINGAS TAUPYMAS

moka gerus dividendus
PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4½%

Dabartinis dividendas išmokamas du kart per metus.

P pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, mes apmokame persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Priimdami, sutradami ir paskaidinti
nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.
Kvotirudiniai nuo 9 val. ryto iki 8 v. vak.
Šeštadienį nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų.
Triediniam uždaryta viena diena.

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMACK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone Virginia 7-7747 John J. Kamasanakis, Pres.
AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTAIGOS

abejonės, naudojasi, turėjo tuč-tuoju pareikšti leidėjams savo nuomonę dėl tokio nelygumo ir neteisingumo. Tylėjimu niekas nepataisoma.

folkloristas. Šiame tome išspausdinta A. Juškos, M. Akelajčio, L. Godlevskio, F. Kuršaičio ir kitų užrašyta tautosako, duodama kalbinės medžiagos bei sąrašas to laiko leidinių apie Lietuvą. Duodama papildomų žinių apie lietuvių kultūros veikėjų mokslinį darbą. Rankraščius paruošdamas spaudai, prof. dr. Č. Kudzinovskis keletą mėnesių dirbo Lietuvoje. Jam daug tal-

● Lietuvai skirtą O. Kolbergo raštų tomą (560 psl.) išleido Lenkijos kraštotyros draugija. O Kolbergas buvo žymus XIX šimt. lenkų etnografas ir

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.

Atdara nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758

JADVYGA ir — JUOZAS BARTKUS, Savininkai

FRANK'S T.V. & RADIO, Inc.

3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS TVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS, ORO VESINTUVAI, SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

4½%

5%

current dividend on investment bonus
DIVIDENDŲ MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS.
Už 1 metų investavimo bonus mokama 4½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokama po ½% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632
Valandos: Pirmad., Antradi., Penktadi., ir Šeštadi., 9 v. r. iki 4:30 v. p. p. Trečiadi., uždaryta; Ketvirtadi., 9 v. r. iki 8 v. v.

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI)

SAV. DAN LIUTIKAS
NAUJŲ PARDAVIMAS — VARTOJAMŲ TAISYMAS.
GREITAS pataravimas — GARANTUOJAMA — KREDITAS.
2412 WEST 71st ST., CHICAGO, ILL. 60629, TEL. — 471-2446

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 So. Western, PR 8-5875

Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmadien. ir ketvirtadien. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais uždaryta liepos ir rugpjūčio mėn.

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

AUGUST — RUGPJŪČIO 25, 26, 27 D. D.

PARK & TILFORD FINE CALIFORNIA BRANDY Quart **\$3.98**

DUJARDIN V.S.O.P. GERMANY BRANDY 84 Proof Fifth **\$5.29**

OTARD IMPORTED COGNAC Fifth **\$4.98**

RAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P Fifth **\$4.39**

CINZANO IMPORTED Dry or Sweet VERMOUTH Fifth **\$1.89**

PEAR KRUSKOVAC LIQUEUR Fifth **\$4.19**

VODKA WYBOROWA 100 Proof Imported Polish Vodka Fifth **\$4.79**

FLORENTINO LIQUEUR Fifth **\$4.98**

SAMOVAR VODKA AVAILABLE in ½ Gal. Quarts, Fifths, at Skips Low Price

O'KEEFE IMPORTED CANADIAN Beer or Ale 24-12 oz. Throw away bottles **\$4.98** Case

Automobilio nelaimės atveju skambinkite

(In case of accident, call)

COUNTRY AUTO REBUILDERS

24 hour towing service

remontas, taisymas, stabdžiai, motorai, tepimai ir anksčiau netaisyti

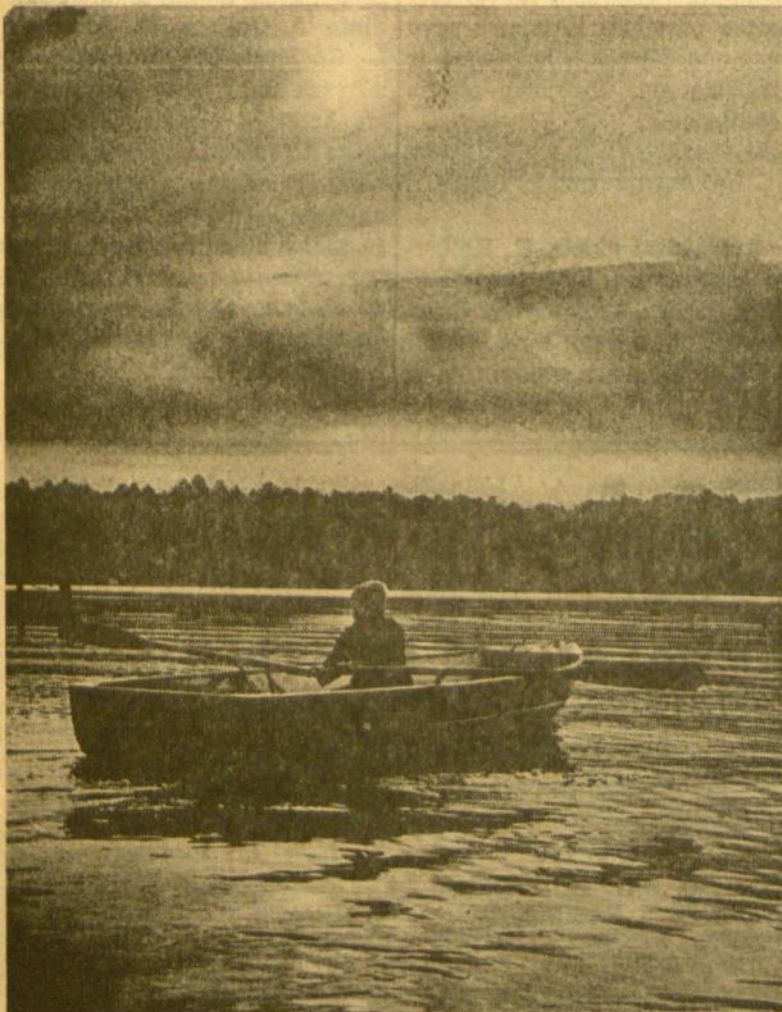

FRONT WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING BODY AND FENDER WORK PAINTING, MECHANICAL REPAIR

1122 W. 59th St. Chicago, Ill. 60629

Savininkas — MIKAS ČESAS

KULTŪRINĖ KRONIKA

Ant melsvo ežero bangu...

Nuotrauka V. Maželio

FILMŲ ĮVAIRUMAI

GELEŽINĖS UŽDANGOS PRADRĖSKIMAS

STASĖ SEMENIENĖ

Alfred Hitchcock parodo pagirtiną melodraminių atžvilgių susilaikymą savo paskutiniame filme „Torn Curtain“. Jis pašalina iš savo kelio taip jam įprastą perdėtą sadizmą bei perdėtai paslaptingas kvailystes ir pasistengė paprastai ir tiesiai atpašakoti amerikiečių šnipinėjimo nuotyki.

Hitchcock šiek tiek pradrėskė Geležinę uždangą, kad galėtų parodyti savo 50-tame pastatyto filme komunistų be skrupulių dedamas pastangas ir policijos valdomos valstybės — Rytų Vokietijos — nesiskaitymą su nieku, kad tik apsaugotų atominės paslaptis.

Režisierius Hitchcock surežiravo dar vis tikra ir stipria ranka, bet nesakykite, kad tai yra jo vienas geriausių filmų, nors ir visą pusimtį — jis jų savo amžiuje taip sėkmingai — meistriškai pravarė.

Ziūrovas, kartu su vyriausiais veikėjais, yra vedžijamas po Skandinaviją ir Rytų Berlyną: iš Norvegijos į Daniją, Rytų Vokietiją ir vėl atgal į Švediją. Scenos vyksta: laivuose, lėktuvuose, autobuse, universitete, meno muziejuje, ūkininko troboje, kavinėje, pašte, teatre ir baletų kompanijos persirengimo kambary. Dialogai vyksta įvairiausiomis kalbomis: anglų, norvegų, vokiečių, danų, švedų ir rusų. Ir nors filmas buvo susuktas Universal bendrovės studijoje, jautiesi šiek tiek keliau po Europą.

Nenuostabu stebėti trijų aukštų suraizgymą: ką jis veikia, ką ji mąsto ir kaip jie pabėgo ir kaip visa tai išsiriš. Ir pats pasakojimas nepasizymi niekuo, kad įsigilintum, tik ma-lonius stebėti.

Amerikiečių fizikas — atominių išradimų žinovas viešai pasitraukia į kraštą už Geležinės uždangos. Jo žavioji asistentė ir sužadėtinė, neramia širdimi bei sąžine, vyksta kartu, kad tik būtų drauge. Fizikas tik nudaudo pasitraukęs pas komunistus. Atlikęs savo uždavinį, jis pabėga atgal į Vakarų, atkakliai persekiojamas geležinės uždangos žandarų.

Gaila dviejų talentų, kurie liko neišnaudoti šiame filme. Julie Andrews, taip puikiai pasirodžiusi „Mary Poppins“ ir „Sound of Music“ filmuose, sudarko savo „švarios“ mergaitės vaizdą, filmą pradėdama ir užbaigdama po antklodę antakius keliančiose scenose.

Paul Newman, perjaunas

kaip pasaulinio garso fizikas, neįtikinantis. Atrodo, herojaus parinkimas Hitchcock'o filmuose turi lemiamos reikšmės pasisekimui ar žlugimui. Pvz. prieš 20 metų pastatytas filmas „Notorious“ su Cary Grant ir Ingrid Bergman buvo kurkas geresnis už „Spellbound“ su Gregory Peck ir ta pačia Ingrid Bergman.

Lila Kedrova, laimėjusi premiją už vaidybą filme „Zorba the Greek“, savo rolėje kaip lenkų grafienė, atskleidžia labai jautrią vaidybą. Tik vėl ironija, kad jos įvedimas sutrukdė pasakojimo progresą ir bereikalingai užtesia filmą, kuris galėjo baigtis kur kas anksčiau.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginiai 7-7258-59

● **Maestro Al. Kučinas** muzikiniai tvarko solistų kvartetui J. Gaidel'o „Tikinčiųjų maldą“, parašytą Šiluvos D'vo Motinos koplyčioje Washngtone iškilimams, kad meniškai būtų atlikta. Negalint tenorui A. Pavasariui pratimuose dalyvauti, jį pavaduoja maestro P. Armonas; būdamas baritonas vykusiai imituoja tenorą, kad sudarytų ansamblio p'lnumą.

● **Valeškos Meno studija** šiuo metu kuria vitražus Sv. Ito seselių koplyčiai Chicagoje; taip pat daro vitražus Sv. Felikso seserų bažnyčiai Chicagoje; taipgi ruošia vitražą vienai koplyčiai Oakbrook kapinių mauzoliejuje.

● **Komp. Vl. Jakubėnas** su ponia vieši pas violončelistą M. Saulių, jo naujoje puošnioje rezidencijoje. Kelionėje aplankė daug gražių vietų vakarinės valstybės.

● **Pagal arch. Jono Muloko** projektą šiuo metu statoma bažnyčia lietuvių parapijoje Custer, Mich., netoli lietuvių skautų stovyklos. Kiek anksčiau arch. J. Mulokas yra paruošęs projektą dabar statomų didžiulių namų seneliams Omahoje.

● **Australijos lietuviams** paminklinės koplyčios projektą paruošė arch. J. Mulokas.

● **Dail. P. Kaupas** buvo išvykęs į Colorado valstybę, aplankydamas eilę nacionalinių parkų ir padarydamas daugelį eskizų.

● **Dail. V. Vizgirda**, ryšium su dabar Vilniuje vykstančia jo kūrinių paroda, savo pasikalbėjime su „Laisvės Varpo“ programos Bostone vedėju P. Višėniu paaiškino, kad dail. Kazokas, gavęs jo adresą iš Kaune gyvenančios sesers, davė jį P. Gudynui, buv. Vizgirdos mokinui, o dabar — Vilniaus Dailės muziejaus direktoriui ir Dailininkų sąsgos sekretoriui. P. Gudynas laišku pranešė, kad jie numato Vilniuje surengti V. Vizgirdos darbų parodą, surinkę kūrinius iš muziejų, iš dailininko giminių ir iš privačių rinkinių.

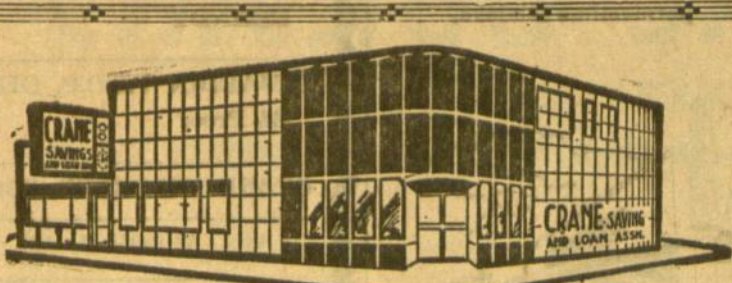
Pristaťome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAI MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. Halsted St., VI 2-1272
Apmatavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.

Rastinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. Lafayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v. PIRMAD ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

● **A. Landsbergis** išvykęs į Europą, šio mėnesio pradžioje buvo Paryžiuje.

● **Lituanistinės medžiagos** yra gausiai Marburgo archyve, Vokietijoje. Prof. Hermanno lituanistiniai rinkiniai dėl vietos stokos dabar yra išgabenti į Niederwehą, apie 8 km. nuo Marburgo. Prof. Gaigalaičio surinktosios lituanistinės knygos yra įrašomos.

● **Baltų tyrimų instituto biblioteka** Bonnoje dabar turi 2,935 veikalus. Baltų centrinė biblioteka Lueneburge jau 1964 m. turėjo 3,706 leidinius, 1,265 žemėlapius ir 44,904 paveikslus. Paskutiniu metu ši biblioteka susilaukė finansinės lietuvių paramos.

● **Lietuvių archyvas** Marburge, vadovaujamas dr. Reklaičio, 1965 metais gavo 558 naujus dalykus: knygas, žurnalus, periodinius ir kt. leidinius.

● **Lietuvių liaudies menas** Californijos universitete. Besilankydama okup. Lietuvoje M. Gimbutienė atgabenė į Californijos universiteto muziejų bolševikų išvogtas kryžių ir koplyčių figūras, kurios čia netrukus ir bus įstatytos muziejuje. Jų yra kelios dešimtys ir visokių rūšių bei laikų. Tolimoji Californija ne tik priglaudė šimtus išvietintų lietuvių, bet ir mūsų krašto liaudies meno likučius.

Ir jiems nebėra vietos okup. Lietuvoje.

● **Lietuvės solistas Paulius Rutenis**, apsigyvenęs Sydnejuje, Australijoje, yra priimtas Sydneyje australų operon ir intensyviai rengiasi užplanuotoms pastatytoms.

● **Dail. Aleksandra Merker** aplankė Islandiją, Prancūziją, Italiją ir kitas Europos vietas. Jos darbai išstatyti Modern Art'st Guild parodoje New Yorke.

● **Dail. Česlovas Janušas**, vasarodamas Cape Cod, piešė pajūrio gamtovaizdžius.

● **Dail. Natalijos Jasiukynaitės** kūrinių paroda rugs. 1—15 d. vyks Pen and Brush klubo patalpos, 16 E 10t St., Manhattan, N. Y.

● **Prof. Jonas Kuprionis** skančiais mokslo metais Louis'anos Politechnikos institute dėstys apie miškų naudojimą pr-

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGĖJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. PK 6-8998

Tik per 10 dienų...

trumpam vasaros sezonui ir už labai papigintą kainą siūlome ypatingai gerus ir praktiškus siuntinius, kurie pristatomi į Lietuvą oro paštu laike 10 dienų.

Šie taip praktiški ir reikalingi siuntiniai suteiks Jūsų artimiesiems malonią staigmeną ir netikėtą paramą, tad nepraleiskite šią retai pasitaikančią progą ir pasinaudokite šiuo mūsų specialiu pasiūlymu.

Mergužėlė (01).

Itališkas labai populiarus lietpaltis, vilnonė kostiumui arba vasariniam paltui medžiaga, 4 jardai gėlėtos šilkinės suknelės medžiagos, 1 nailono skarelė, 1 šilkinė labai graži gėlėta skarelė, 2 poros geriausių nailono kojinių, 1 nepermatomo nailono bliuskutė.

Kaina \$65.00.

Bernužėlis (02).

Nailoniniai spalvoti arba balti viršutiniai marškiniai, 1 telyno kaklaraištis, vilnonė vasariniam kostiumui medžiaga, arba juoda kostiumui medžiaga, 1 specialus labai stiprus Itališkas lietpaltis, viena pora nailono kojinių su 6 mėnesių garantija, 1 be rankovių su kostiumu dėvimas megztukas.

\$65.00.

Jungtinis Mergužėlės ir Bernužėlio siuntinys kainuoja tik \$120.00.

Tebesiučiami mūsų anksčiau skelbtieji, didelio pasisekimo turėjusieji siuntiniai: V-3 — 10 1/2 jardo angl. viln. medž. trims kostiumams už 55 dol.; P-3 — 9 j. trims paltams viln. angl. medžiagos už 60 dol.; N-4 — 16 jardų nepermatomo nailono gražiausių raštų 4 suknelėms už 45 dol.; ir M-13 vertingas augšto kaloriteto maisto siuntinys 22 lbs. už 30 dol.

Prie visų išvardintų siuntinių galima pridėti pageidaujamy dovanų iš mūsų katalogų arba Jūsų pačių supirktų prekių. Jūsų pačių siuntinius išskyspėdijojame iš Londono tik už 12 dolerių, plius faktinės Sovietinio muto išlaidos. Tokius siuntinius galite mums siųsti žemiau nurodytu adresu pažymėdami mūsų tranzitinio sandėlio ženklą: B. O. 11690/64.

BALTIC STORES LTD.

421, Hackney Road

London, E. 2.,

Great Britain

Seniausia šioje srityje lietuviška firma. Garantuotas ir gavėjo parašu patvirtintas pristatymas per 3-4 savaites. Visos siuntos registruotos ir apdraustos.

Atstovai: L. Venckus, 7030 Talman Ave., Chicago, Ill., tel. 436-0494; Gaiva, 3570 W. Vernor, Detroit, Mich.; ir A. Kusinskis, 124 Park Str., Sudbury, Ont., Canada.

Vilų pirkimo, nuomavimo taip pat ir dėl visų kitų reikalų Ispanijoje, prašome kreiptis į mūsų atstovą ten: Palanga Properties, Ltd., 24 Calle Monasterio de Poblet, Comarruga, Prov. de Tarragona, Espana.

mogoms; pasiryžęs amerikiečiams išryškinti reikalą daugiau eiti į gamtą. Apskačiuojama, kad amerikiečiai per metus pramogoms, ekskursijoms, keliavimams, gamtos pramogoms išleis 50 milijonų dolerių, kas sudaro trečią poziciją amerikiečių biudžete (pirmojoje vietoje — maistas ir žemės ūkio produkcija, antrojoje — mašinų industrija).

4 1/2%

We Invite Your Savings

DIVIDEND CHECKS MAILED QUARTERLY ON INVESTMENT SAVINGS ACCOUNTS

ST. ANTHONY

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribauskas, Exec. Secv.

1447 SO. 49th CT. • CICERO, ILLINOIS 60650

HOURS: MON. 9-8; TUES., THUR., FRI. 9-5; SAT. 9-1; WED. CLOSED

PHONE 656-6330

PAPUOSKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS. DAR SUSPĖSIME PAGAMINTI ŠVENČIŲ SEZONUI, TIK PASIRŪPINKITE PAS

STEIN TEXTILE CO.

urminėmis kainomis iš tūkstančių jardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokados, "boucle's", "fiberglass".

PIRKSITE NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylonų, taffetą, aksomo, ANGLISKŲ MERŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737

Atidara kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta

Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's aikštėje

Taupykite

MIDLAND SAVINGS

MES MOKAME

4 1/2%

ANT VISŲ SĄSKAITŲ

Daugiau kaip 50 metų sąžiningai patarnaujame lietuviams.

Kiekviena sąskaita ligi \$10,000 apdrausta Federalinės valdžios agentūroje

August Saldukas, Prezidentas

4040 Archer Ave. Chicago, ILL. 60632
Telef. CL 4-4470

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street (63rd & Artesian)

• Skanūs valgiai

• Geras patarnavimas
• Puiki atmosfera

PIETOS

\$1.65 & \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS. TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622.

Atidara sekmad. iki ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 v. ryto, penktad. ir šeštadieniais iki 5 valandos ryto.

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road

Tel. SEeley 3-4711

Atidara pirmą ir ketvirtą 9-9 val., antr., treč. ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atidara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

VĖL MAURIAC'O VEIKALAS

Kūrybingas Nobelio laureatas

I devintą dešimtį metų įkopęs Nobelio laureatas Francois Mauriac pasiilieka kūrybingas. Jis galiūnas literatūroje, tačiau jam prie širdies ir politika. Ir šioje srityje jis reiškiasi ne tik brandžiais straipsniais "Figaro" laikraštyje, bet ir atskiromis knygomis.

Šiomet Doubleday bendrovė (Garden City, N. Y.) išleido anglų vertime (atliktame Richardo Howard) Mauriac'o knygą *De Gaulle*. Šiame veikle aptariamas naujosios Prancūzijos kūrijas, pasinaudojant daugiausia jo per radiją ir kitomis progomis pasakytomis kalbomis. Mauriac'as reiškia jam nemažai simpatijų, nors ir ne be rezervų.

Paralitike Prancūzija pakilo iš neštuvų

Pasakoją, kad De Gaulle yra kilęs iš katalikų šeimos, suprantama komunistų klastas, nėra pinigų suviliojamas; jis demokratas, bet kritiškai žiūri į parlamentarinę sistemą (šiuo atžvilgiu pats Mauriac'as yra radikalesnis už De Gaulle). Anot Mauriac'o De Gaullo vadovybėje paralitike Prancūzija pakilo iš savo neštuvų.

I Pasaulinio karo metu De Gaulle buvo patrankos sviedinio sužeistas ir gulėjo be sąmonės. "Tas nežinomas leitenantas tada buvo išgelbėtas, kad vėliau patį kraštą išgelbėtų". De Gaulle ypač pagarsėjo savo knyga, išleista prieš II Pasaulinį karą, rašanti, kad Magnot linija pasitiktė, o kurti šarvuotą tankų armiją.

De Gaulle vertina religiją ir laiką, kad Bažnyčia sudaro Prancūzijos sielą. De Gaulle turėjo atlikti sudėtingą uždavinį — suteikti nepriklausomybę Prancūzijos turėtoms kolonijoms.

Prancūzija turinti būti centras

De Gaulle laikosi pažiūros, kad Europos gynyba turi būti pačios Europos organizuojama, ir Prancūzija privalo būti vakarų Europos strategijos centras. Jis siekia, nors tiek, kiek aplinkybės leidžia, išlaikyti Prancūzijos savarankumą, iškelti prestižą ir išryškinti jos iniciatyvos laisvę. Savo liniją jis maždaug taip paaiškindavo viename suvažiavime, ypač turėdamas galvoje santykius su D. Britanija ir Amerika: mums buvo pasakyta — Vokietija vėl tampa reikšminga. Mes tą faktą priėmėme. Mums buvo pasakyta: "Atsisakykite savo dalies Ruhr'o anglių kasyklose". Mes atsisakėme. "Atsisakykite sąjungininkų sudarytos vyriausybės Vokietijoje." Mes atsisakėme. "Pripažinkite Vokietijai lygias teises". Mes sutikome. "Ieikite į organizaciją, kuri sudaro bendrą anglų atsargą, bendrą gynybą, neįjungiant į tai Afrikos". Ir nors tai naikino pusiau-

Francois Mauriac

svyrą, ją nukreipiant Vokietijos naudai, nors tai atskyrė Prancūzijos metropolijos likimą nuo jos užjūrio teritorijų, mes įėjome į naują Europos organizaciją be tų teritorijų. Pagaliau buvo mums pasakyta, kad Vokietija turi organizuoti savo armiją. Ji bus sujungta su jūsiške kaip antvalstybinės, ji bus amerikiečių komandoje ir todėl ji negalės tapti vokiečių politikos įrankiu. Duokite savo armiją".

Siekia iškelti Prancūzijos prestižą

Ir čia De Gaulle nebenori prarasti savarankumo. Jis sako: Europiečiai nesutiks patikėti savo likimo aereopagui, daugiausia su sėdėdant iš užsieniečių... Ištrinti pinto Europos politiką daugiašaliame Atlanto pakto politiniame kūrinyje iš Europos atimti savarankią politinę liniją. De Gaulle mano, kad toks politinis junginys valstybių, turinčių skirtingus interesus, neutralizuoja reikiamus polėkius. Štai iš kur tas De Gaullo maištavimas. Daugeiliui mūsų atrodo tai neatsargus vienybės ardymas raudonosios grėsmės akivaizdoje. De Gaulle tą baiminimąsi nujaučia ir įvairiomis progomis kartoją, kad Prancūzija juk niekada nesisvaidė patrankų bombomis su Amerika, priešingai, Prancūzija buvo šalia amerikiečių jų išsilaisvinimo kovose ir I bei II Pasaulinio karo metu. Ir ateityje Prancūzija būsianti šalia JAV, bet neatsisakydama savo savarankumo.

Šitokį De Gaulle vaizduoja Mauriac'as. Jo veikalas plačiai dokumentuotas. De Gaulle jis vaizduoja tik kaip valstybininką, beveik neliesdamas jo asmeninio gyvenimo. Dėl to veikalas kiek sausokas, nors informaciniu atžvilgiu gausus medžiaga. J. Pr.

* I 280 vietų šaulių pedagoginiame institute šiemet buvo 490 kandidatų. 210 iš jų turės bandyti stoti į kokią kitą aukštąją mokyklą, arba laukti kitų metų, ar ir visai atsisakyti studijų. (E.)

OKUPUOTOJE LIETUVOJE

★ Lentvario apylinkėse šią vasarą daromos nuotraukos naujam filmui, vardu "Atrask mane rudenį", pagal G. Kanovičaus ir V. Rimkevičiaus ("Studentų" autoriaus) scenarijų. Režisierius Algirdas Araminas, operatorius D. Pečiūra. Pagrindinėse rolėse Eugenija Pleskytė ir Kauno dramos teatro aktorius J. Urmonavičius. (E.)

★ Lietuvių kalbai Sovietinės mokslo akademijos pradėtame leisti penkiaominiam veikle — "SSR tautų kalbos" — paskirta 27 puslapiai. Skyrų rengė šeši lietuviai kalbininkai: K. Ulvydas (vadovas), V. Ambrazas, V. Vaitkevičiūtė, A. Valeckienė, K. Morkūnas, A. Sabaliauskas. (E.)

★ Trys milijonai lietuviškų, rusų ir lenkiškų vadovėlių rugpjūčio pradžioje buvo išsiuntinėti į benrojo lavinimo mokyklą Lietuvoje. Į Vilniaus, Švenčionių, Trakų ir Eišiškių rajonus esą išsiųsta 135,000 vadovėlių lenkų kalba. Jei tie vadovėlių skaiciai proporcingi mokėnių skaičiams, tai būtų sprendina, kad lenkų kalba besimokančių moksleivių Lietuvoje dabar yra maždaug 4,5%, arba apie 18,000. (E.)

★ Ieva Simonaitytė, iš Mažosios Lietuvos (Klaipėdos ap.) kilusi rašytoja (kuriai už pirmąjį romaną — Aukštųjų Simonų likimą — 1935 metais buvo paskirta pirmoji Lietuvos valstybinė literatūros premija), pastaraisiais metais parašė autobiografinę trilogiją (O buvo taip, Ne ta pastogė ir Nebaigtos knygos. Išleido Vaga Vilniuje).

Tiesos recenzentas rašė ('66/184), kad Simonaitytė "ne tiek vaizduoja, kiek vertina gyvenimą, nė nemanydama slėpti savo simpatijų ir antipatijų".

Pastaba teisinga ta prasme, kad Simonaitytė rašo apie priešbolševikinį laiką, bet rašo dabar, taigi labai palankiose sąlygose nepagailėti "tiesos žodžių" ne tik apie kaizerinių ar hitlerinių laikų vokiečius, bet ir apie nepriklausomos Lietuvos laikų visuomenininkus. Apie bolševikinę valdžią ir šių laikų veikėjus Simonaitytei savo raštuose "tiesesnių žodžių" parašyti nesusidarė progos. Tik pareiškimuose laikraštiniams ji

nepasigaili labai lanksčių pagyrų "tarybiniais laikais". 1967 m. sausio 23 d. I. Simonaitytė bus sulaukusi 60 metų amžiaus. (E.)

★ Panevėžio dramos teatras, anksčiau parodęs J. Grušo "Adomo Brundzos paslaptį", perreitus metus užbaigė Wolfgango Borcherto pjesės "Lauke už durų" pastatymu. W. Borchertas šią pjesę parašė Hamburge, ką tik grįžęs iš karo. Mirė to veikalo premjeros išvakarėse, būdamas 26 metų amžiaus.

Pjesėj vaizduojama tragedija to meto jaunosios vokiečių kartos, kuriai teko dalintis atsakomybe už nacių nusikaltimus. Tragedija išryškinta autentiškai, ne pagal rusų kompartijos tuoj po karo visur (ir Lietuvoje) skiepytą ir dabar tebekartojamą pažiūrą į vokiečius. Švarbiausią, sugriautą Hamburgą grįžusio kareivio, vaidmenį atliko aktorius D. Banionis, o spektaklį režisavo J. Miltinis. Veikale įtikinančiai išreškiamas pasmerkimas nacizmui, ir tai buvo palanki aplinkybė

jam pirmą kartą parodyti rusų bolševikų režimo paunksmė. Šiuo pastatymu, bent Lietuvoje (bent Panevėžyje), pergyventojų karo tragiškumas parodytas toks, koks pergyventas tikrovėje. O tai duoda progos permąstyti savo pažiūras į buvusį karą ir tiems, kurie 20 metų maitinami vien rusų komunistų politinės propagandos tikslams dirbtinai pritaikytu to karo tragedijos nušvietimu. (E.)

★ "Pasistengsiu ir toliau būti naudingas, iki kol mano atgavęs asmuo atsiras po žydinčia vėlėna šio filialo sode", — kalbėjo dailininkas Antanas Žmuidzinavičius šį pavasarį, kovo 22 dieną, kai jo paties namuose, Kaune, buv. Kalnų, paskui V. Putvinskio gatvėj (dabar Sal. Nerės), buvo atidarytas dailės muziejaus skyrius (filialas), skirtas jo kūriniams laikyti. Tie žodžiai aiškiai skambėjo, kaip testamentas — palaidoti jį čia pat, šalia jo kūrinių, sodelyje, prie namo, kuriame dailininko gyventa beveik visa ilgo, 90 metų, amžiaus antroji pusė.

Vos nepilni penki mėnesiai po tų testamentinių A. Žmuidzina-

vičiaus vičsai, draugų ir valdžios atstovų akivaizdoj pasakytų žodžių, jis, rugpjūčio 9 d. mirė ir rugpjūčio 11 d. buvo palaidotas... toli užmiesty, Petrašiūnų kapinėse (dabar ten pagrindinės Kauno miesto kapinės). Pageidavimas nevykdytas.

Pašarvotas A. Žmuidzinavičius buvo M. K. Ciurlonio vardo Dailės muziejaus salėje. Laidojant pasakytose kalbose dailininkas buvo pagerbtas, kaip didžiai nusipelnęs kultūrininkas, bet visiškai nutylieta jo kaip ankstesnioji, taip ir vėlesnio-

ji visuomeninė veikla. Buvusio uolau Lietuvos nepriklausomybininko, Lietuvos šaulių Sąjungos pirmininko, nors vėliau ir sovietinio deputato ir sovietinio akademiko (Maskvos dailės akademijos nario - korespondento) dabartinės valdžios ir kompartijos atstovai, dalyvaudė laidotuviuose, nesiryzo — bent prie dar atviro kapo — A. Žmuidzinavičiaus pakelti į komunistų palaimintuosius. (E.)

Viešpatie, Viešpatie, duok mums kasdieninės mūsų vilties.

O. Milašius

EUDEIKIS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYŠ MODERNIOSKOS KOPLYCIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YArds 7-1741 2
4330-34 South California Avenue
Telef. LA 3-0440 ir LA 3-9852

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINČIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų

2443 West 63rd STREET
Telef. PRospect 8 - 0833 PRospect 8 - 0834

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYŠ MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. GR 6-2345 - 6
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO

M. R. NELSON

SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO

3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų
Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

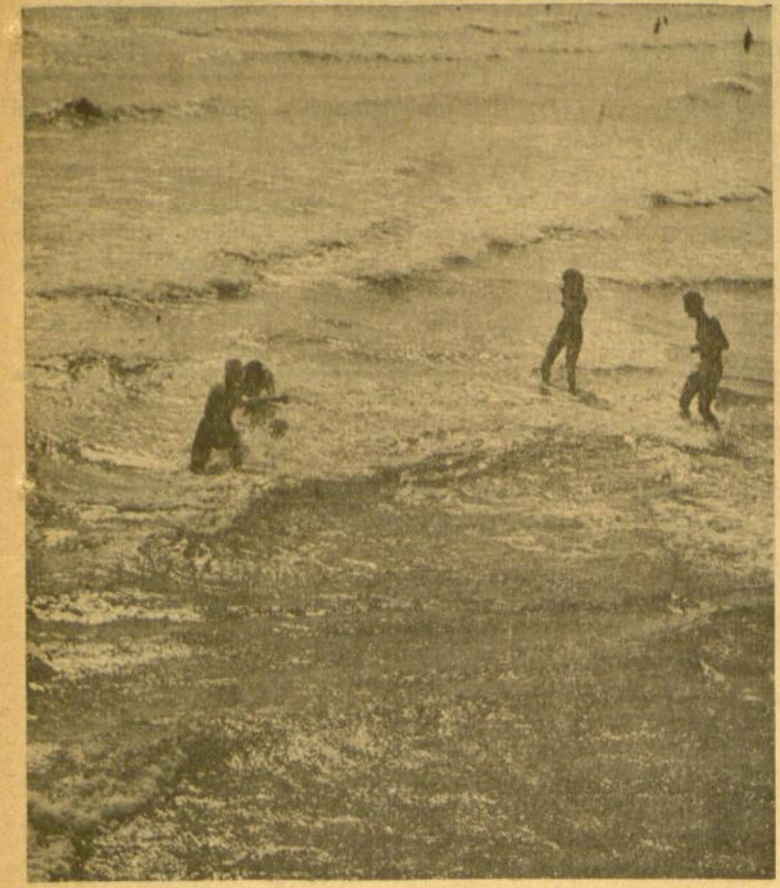
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1008

Saulėti vandenys

Nuotrauka Vytauto Maželio

4 1/2%

Visų rūšių taupmenoms 4 kartus metuose

Taupmenos įdėtos iki 15 dienos mėnesio, pelno dividendą nuo pradžios mėnesio.

Paskolos namams įsigyti ar taisyti

TURTAS \$103,000,000.00

REZERVAI \$9,800,000.00

Bendrovė iš seno vedama tėvo ir sūnaus

JUSTIN MACKIEWICH
Direktorių Tarybos Pirmininkas

JUSTIN MACKIEWICH, Jr.
Prezidentas

VALANDOS:

Pirmadieniais 9 iki 8 v. vak.
Antradieniais 9 iki 4 v. vak.
Trečiadieniais uždaryta
Ketvirtadieniais 9 iki 8 v. vak.
Penktadieniais 9 iki 4 v. vak.
Šeštadieniais — 9 iki 12 val.

STANDARD FEDERAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE. — CHICAGO, ILLINOIS 60632
Telef. — VIrginia 7-1141

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill., 60629
Tel. 925-5988

PAVEIKSLO ESTETIKA

JADV. PAUKŠTIENĖ

Kaip po kiekvieno karo, taip ir po mums atsimintino pasibaisėtino II Pasaulinio karo surutė žmonių gyvenime atitolino nuo dvasinio pasaulio.

Medžiaginis nusikurdymas karo metu ir troškimas pokariniu laiku skubiai atsipeikėti sukaustė žmogaus vidurinį pasaulį. Skubotumas pagerinti gyvenimą išvystė civilizaciją. Kultūrinis pasireiškimas tapo vienišas, bet tuo būdu individualus.

Masei, atkreipusiai dėmesį į žemiškas gėrybes, buvo kultūriniai reiškiniai prabėgančios pramogos, kuriose neradus smaguriavimo nusigręžiama ar net pašiepama.

Kūrėjai tokių akysse atrodė ne numatą patogios ateities šiame trumpame gyvenime, eikvojantieji bereikalingai laiką.

Iš patogaus į malonumų pertekusį gyvenimą dairymasis žlugdė ypač jaunąją kartą, kas sukelė vadovaujančius autoritetus, tėvus, dvasiškiją, o ir pačią žmonių atsukti veidus į kitą gyvenimo pusę, kame randama prasmės, pasitenkinimo ir tikro noro gyventi ir gyvenimu grožėtis, džiaugtis. Tai vidurinis — kultūrinis gyvenimas.

Civilizacija vis daugiau sugretinama su kultūra. Pramonė derinama su individualiu žmogaus pasireiškimu. Derinys vis daugiau sutampa, vienas kitą papildo ir patenkina. Moksliniai ieškojimai pažadina religiją, technika dairosi meno. Žmogus save tuo būdu vis daugiau tobulina, iškelia ir gerbia. Numatomas čia pat antrasis atgimimas.

Dailės vieta

Viena iš tų pasireiškimų — dailė, įgaunanti ypatingai plačią vietą šiame civilizacijos laikotaryje. Į dailę imama žiūrėti ne tik kaip į pagalbines technikos priemones, bet kaip ilgėjimąsi kažko aukštesnio.

Dailininkai laisvai, drąsiai ir plačiai kreipiasi savo žmogiškumą į išsiskaidymą masė. Paskutiniu metu, nors dar šaltu, bet ramesniu, o net gilesniu įsisąmoninimu įsilygvenama į dailininkų kūrinis.

Lietuviai ir menas

Daugybė parodų ir jų sėkmingumas įrodo domėjimąsi menu. Neatsilikia ir mūsų tautiečiai. Paskutiniųjų parodų pasisėkimas įrodo, kad ir lietuviai nustatė saiką medžiaginiams dailėms ir mieliai ima domėtis, ką "mūsų k'iai" sukūrė. Nepasitenkinama vien parodų aplankymu, įsilygvenama ir sau, ne tik kaip malonią priemonę pasipuosti, bet kaip kūrinių įvedanti į Lietuvos menininko vėdus pasaulį.

Didžioji problema kaip žmogiška ir lietuviška vertybė. Malonus reiškinys, kad mūsų dailė randa vietos savo meno galerijose, bažnyčiose ir plačiai privačiuose namuose.

Atrodo, kad šalia knygos tam pa būtinybė ir paveikslui vieta lietuviškame name. Plačiau domimasi dailė ir dažnai pasidailininkus kreipiamasi įvairiausiais meno — dailės klausimais.

Dailininkas, kiek laikas ir galimybes leidžia, stengiasi padėti ir patarti, kad ir tame neaiškume ir neprasyme, kaip palaikyti paveikslą estetiškąją pusę, kas nulemia kartais paveikslą ne tik padėti, bet ir vertę. Dėl neapdai-

rumo ar paprasčiausiai nežinojimo, neįgudimo paveikslas patenka į netinkamą jam padėtį ir aplinkumą.

Paveikslų aptvarkymas

Nevisuomet tik aprėminimas pateisina paveikslą aptvarkymą. Šiais laikais spalvinių žaidimų kūrinių išvengia rėmų, aptvarkius tik kraštus natūraliu medžiū ar nutepant neišsiskokančiomis spalvomis. Toks paveikslas gali atrodyti patraukliai ir iššaukiančiai, pritaikytame plote, tinkamoje šviesoje.

Tad ne vien rėmas reikiama šaukiančiam paveikslui, bet svarbu jo pakabinimas pritaikytoje aplinkumoje ir padėtyje.

Tamsūs sienos plotai, dirbtiniai kūrinių apšvietimai, ypač iš apačios, kurinį daro blankų, keičia formas ir silpnina spalvas. Kadangi dirbtinos šviesos niekad vienodai lygiai neapšviečia, susidaro ant kūrinių nereikalingi gilūs šešėliai, pakeičia ir pakenkia technikai.

Pakabinimas

Pakabinimas kur nors palubėje, per aukštai — žalingas kūriniui. Neleidžiama juo prieš save pasigėrėti, panagrinėti, be to, įrodomas didelis neįgudimas ir nesusiūgavimas, kaip elgtis su pačia meno vertybe, norint išlaikyti jo estetinę pusę ant sienos.

Taikant aplinkumos plotuose, nėra reikalo puošmeną užkisti, o reikia plikas nuobodžias sienas išryškinti. Besidomaujančiam menu leidžia juo pasigėrėti ir iš archai. Pakėlus įtemptą žvilgsnį peraukštai, varginamasi, ir yra pagunda priartėti dar arčiau prie paveikslą arba palikti jį visai nepastebimu. Kuo aukščiau prie lubų, tuo labiau taip dienos, taip elektros šviesa yra netinkama kūriniui.

Si nepatraukli paveikslą palubės dažnai pastebima mūsų namuose.

Kad atrodytų pagarbiau, vertėtų paveikslą nukelti daugiau į centrinę vietą, kad nereikėtų priartėti stebėti ar iškelti į palubę galvą. Prisiitaikant prie ploto, užkabinamas labiau efektingas paveikslas virš židinio, aukštesnių baldų ir ant sienų, kurių padėtis kitokia nei paprastai normali (pvz. iki pusės medinės).

Dažnai suabejojama ir nedrįstama kabinti plote daugiau paveikslų. Tirštai sukabinimas ne tik veikia erzinančiai stebint šalinį kūrinių, bet perkrovimas nesuteikia to iš karto iššaukiančio atskirų paveikslų efekto. Sunkiau praka'ba į žiūrovą ir tik susilygvenusiam su menu ar jam jautresniam neklaido išgyventi grožio patirtumą tokioje padėtyje. Kolekcionieriai to neišvengia ir išitikinimu svarbu pats kūrinių estetiškumas, bet ne jo pritaikymas aplinkumoje ir plote. Tad nebūtų klaidinga estetiškumo atžvilgiu, o net suteikia dailingumo meno vertybių gausumą kuo dvasinę žmonės didžioji, saugo ir nevengia vis didindami savo meno rinkinį.

Neatrodo, kad kam sudarytų atstovianči išpūdį kūrinių gausumas, kaip tai yra su perkrautais pigumais arba tuščiomis nuobodžiomis sienomis ir šabloniškais namų daiktai.

Meniško grožio išgyvenimas Malonu ir džiugu, kad ypatingai

Jadv. Paukštienė.

Talkos Madona (aliejus)

gai mūsų kultūrininkai teikia daug dėmesio dailėi, ruošdami parodas ir patys gausiai įsilygvenami mūsų dailininkų kūriniuose. Kokiu būdu meno sričių atstovai, jis yra jautrus kitiems menams. Šiam menas yra vienas ir jis išgyvena nemažiau kitą, kaip ir savo šakos meną.

Kitų profesijų asmenys natūraliai neįstengia išgyventi arba dėl laiko stokos ir savo sritį įsilygvenimo, menu pasitenkina tiek, kiek pripuolamumas suteikia jiems sąlygas ir galimybes su menu susidurti.

Dovanoti, prabėgom įsigyti arba pagaliau laimėti kūrinių, dėl abejingumo ir nesikuriant reikšmės menui, patenka į susinaikinimą arba pagaliau netinkamai perpuošniai arba perskurdžiai aprėminami, kuo kūrinyje skaudžiai nukentčia. Kartais yra taip, kad sienas norima papuošti ne tiek paveikslu, kiek rėmais.

Kuklūs paprastesni, neišaukiantys, ne varžovai paveikslams rėmai yra draugiškesni kūriniui, taip pat raminačiai teikia įspūdį sienoms. Perdėtai žibantys: auksuoti netinkami atspalvių, pasibaisėtini veidrodiniai, stikliniai, permasyvūs, perkrauti ornamentais, sąžiningiausiai ir kruopščiausiai tautiniai ornamentais išdėrėti rėmai tik tik vien baltai drobei. — "Kas per daug — še, lauk!" Rodos, žemaičiai mėgsta išsistarti šį posakį, o jų meno paprastumu ir saikingumu tikrai didžiojamiesiems.

Stiklas, per delną siauresnis ar platesnis už piešinį, kieto popieriaus aplankas (balto, pilkovo, rusvo), kuklūs duslios spalvos rėmai suteikia maloną, tvarkingą estetinę reikšmę ir

iššaukia piešinius (tušu, pieštuku, anglimi), akvarelę, temperą ir kartais guašą. Aliejinė tapyba mažiau reikalaujanti efekto aprėmavime. Svarbu neperdėtai, kontrastingai paveikslui. Kartais dedamas efektingesnis kraštelis iš vėdus paveikslą, bet atsargiai nepergyvai, nenustelbiant spalvų, nesikertant su technika.

Aistringi senojo meno garbintojai noriai papuošia tokiomis kūrinių savo namus. Geros reprodukcijos, spausdiniai, kopijos, nors neturi originalaus kūrinių vertės, bet estetiniai yra reikšmingi. Būna aukštai įkainuojami.

Neturį skonio ar sąmoningai gaudydami piniginį pasisekimą iš paveikslų nereikalaujančios meno minios, fabrikantai garsius kūrinius imituoja, pasinaudodami garsenybių ar šventųjų vardus.

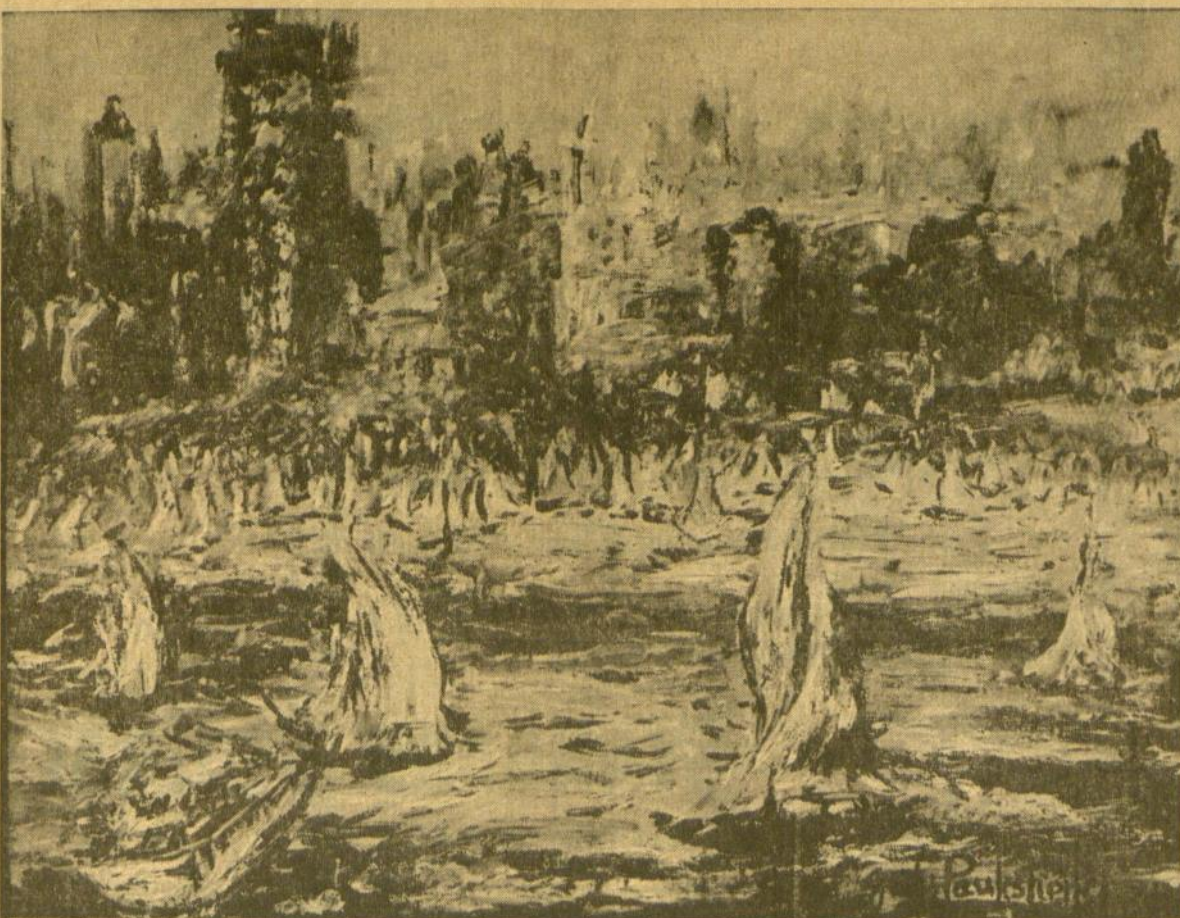
Neva Leonardo de Vinci, Rafaelio, Murillo paveiksai, nieko panašaus neturį su jų genialiais darbais, paskleisti, kaip šventieji paveiksai po mases.

Savoka šventas ar religinis paveikslas ne visiems prieinamas, kaip ir pats menas. Linkėtina nenuvertinti savų kūrėjų religinių kūrinių.

Taikant daugiau privačiai aplinkumai — butui — kūrinius reikia atminti, kad ne visų temų (turinio) kūrinių bet kuriame kambaryje tinka.

Išgyvenant kūrinių su dailininku, žiūrėdami į jį, kaip į autentiškus vėdus atšvaistę, bet ne tik kaip į paveikslą, panaudotą išdekoravimui namų sienų, tinka kamą jį laikyti vienur, o ne kitur.

Rinkos nuotaika paveikslui įsigyti dažnai apsunkina įsilygvenant kūrinių su dailininku.

J. Paukštienė.

Chicago's burlesque (aliejus)

IŠ MOTERŲ PASAULIO

★ Aldona (Malcanaitė) Grišienė, Alg'o Grinos žmona, Pittsburgh, Pa., suorganizavo ir moko tautinių šokių grupę "Neris", sudarytą iš vietos lietuvių — dvi dukreles ir sūnų, geltonplaukių, mėlynakių, nesugadinta lietuvių kalba čiauk'iančius, randa laiko ir daug kantrybės iš žalios medžiagos išspausti talentus. Vos pradėjusi dirbti su jaun'iu vasario mėnesį, jau turėjo daug gražių pasirodymų viešumoje.

★ Vlė Genienė, uolios Chicago's birutininkė, išvyko atostogų į Washingtoną, D. C., pas savo dukrą Eglę ir žentą architektą Bronių Arus. Ji žada dalyvauti šiluvos koplyčios paršventinimo iškilmėse. Taipgi tose iškilmėse dalyvaus kita jos vyriausioji dukterė Liudvika Gvilienė, atvykstanti iš Toronto, Kanados, kur ji yra didelė skautų veikėja ir pavyzdinga 5 vaikų motina bei auklėtoja.

★ Vida Kizytė susituokė su inž. Klemensu Kučėnu Šv. Kazimiero bažnyčioje Los Angeles, Kalifornijoje. Sutukė kun-

dr. P. Celiešius. Bažnyčioje giedojo Antanas Pavasaris ir Dalia Kučėnienė. Vyriausiuoju pusbroliu buvo brolis Rimas Kučėnas, gi vyr. pamerge — Onutė Nausėdaitė, kino pasaulio žmona Ann Jillian vardu. Jaunuosius palydėjo keturios poros pamergių bei pabrolių. Svečių buvo atvykę iš Kanados, Chicago, St. Louis ir kitų miestų.

Šiuo metu jaunieji apsigyveno Phoenix, Arizonoje, kur K. Kučėnas dirba prie specialaus projekto. Vėliau žada grįžti į L. A.

Jaunas's, nuo mažens pasižymėjęs gabumais, gavęs kelias stipendijas gimnazijos baigimo metu, pasirinko laivyno stipendiją. Baigė mechanikos inžineriją Illinois'o universitete. Studijuodamas veikė ateitinukuose, vėliau — skautuose. Yra Korp! Gintaras narys.

Jaunoji — Vida Toronte, Kanadoje, baigė Šv. Loretos gimnaziją. Tėvams — Antanui ir Marijai (Bytautaitei) Kiziams persikėlus į L. A., ten baigė neologizma Kalifornijos Valsybės kolegijoje Long Beache,

Vida (Kizytė) ir Klemensas Kučėnai

Dešimtmečio takas

Jaunimo Kongresas išjudino ne vien tik kongresininkus, bet ir Marijos gimnazijos aliumnietes, kurios po dešimtmečio susirinko paminėti savo gimnazistiko gyvenimo užbaigimą.

Iš 1956 metais baigusiujų Ma-

rijos gimnaziją lietuvių buvo malonu sužinoti, kad dauguma per praėjusius metus baigė universitetus bakalaurais, ne mažai magistras ir pora daktarais. Kai kurios dar gilinasi ir toliau savo profesijose.

Ištekėjusios sukūrė grynai lietuviškas šeimas, praeiglo skaičius įvairus. Daugumas augina du vaikučius, kai kurios po tris ir po keturius.

Susirinkusios džiaugėsi, linksniuodamos nerūpestingas gimnazijos dienas ir su dideliu įdomumu klausėsi klasės draugių sielų ir atsiminimų. Toks sponaniškas gausus sujimas įrodėmetu nešėdlytą klasės susilygvenimą — buvo ir po šimtus mylių atkeliavusių. Didesnė pusė gyvena kituose miestuose, užtai negalėjusiom atvykti buvo išsiuntinėtoms kartelės su susirinkusiųjų parašais ir linkėjimais sekantį kartą susitikti.

Baigiant "nesibaigiantį" vakarą, buvo nutarta taip ilgai

Calif. Ruošiasi magistro laipsnui, o vėliau — net ir doktorato.

Vida domisi muzika ir studijavo išraiškos šokių meną. Yra ir viešai pasirodžiusi šioje srityje. Taipgi modeliavo. Mėgsta piešti. Yra nupiešusi portretų ir šioji sritis ją labiausiai domina.

★ Benigna Marčiukaitytė, 21 metų studentė iš Gillespie, Macoupin apskrities, Ill., baigiant trečiąją vasarą kaip internė pasenatorių Douglas, kartu su paties amžiaus studentu J. W. Martin Canty III buvo plačiai aprašyti amerikiečių spaudoje. Juodu sugalvojo rugpjūčio 21 d. suruošti balių (ir tai su vakarinia's rūbais)... viešame parke sostinėje Washington, D. C. Išgraviruoti pakvietimai sukvietė 200 ambasadorių, ambasados tarnautojų, valstybės tarnautojų ir t. t. Pakviestųjų tarpe buvo senatoriai Edward ir Robert Kennedy, garsioji Perle Mesta ir kt. B. Marčiukaitytė rudenį vyksta Europon studijuoti ekonomiką. Jiedu norėjo ne tik atsilyginti visiems tiems, kurie juodu pasikviesdavo pas save, bet ir parodyti, kad parkai gali būti naudojami ne tik demonstracijoms bei riaušėms kelti, bet ir baliams su bufetu, muzika ir vakariniu apšilimu.

★ Alice Stephens, mūsų energingoji muzikė ir dirigentė, vietoje vasaros poilsio, suruošė savo studijos studentų, besimokančių ir vasaros metu, dainų rečitalius, kurie įvyko rugpjūčio 24 d. (trečiądienį) ir rugpjūčio 26 d. (penktadienį) 8 val. vak. Nelson Memorial salėje, Chicago's konservatorijos kolegijoje. Programoje da'navo skirtingi dainininkai. Ten pat įvyks soprano Praurimės Ragaitės ir tenoro Igno Malčiaus dainų rečitalis rugpjūčio 31 d. 8 val. vak.

● Solistės Romos ir Viktoro Masčių naujoje puošnioje rezidencijoje praeitą sekmadienį būrelis susirinkusiųjų muzikų išklaušė naujai sukurta J. Bertilio veikala iš šiluvos Dievo Motinai Washingtono trilogijos "Juodbruvė mergaitė Nazareto". Susirinkusiems šį kūrinių Roma pagiedojo, autoriui palydinti. Klausytojai kėlė abiems menininkams karštas sveikinimo ovacijas. Kūrinyje, nežiūrint, kad buvo sukurta per dvi dienis, gyvai ir su ūpu parašytas, o solistė per tokį pat laikotarpį spėjo tą 9 psl. ilgio kūrinių net atmintinai išmokti. Be šeiminių dalyvavo Liet. Valst. operos solistė Aliodija D'čiūtė-Trečiokienė, J. Byanskas, komp. Ž'levičius ir autorius J. Bertulis. Svečiai buvo šaukiami pavaišinti.

Kaip valyti brangenys?

Norint gerai išvalyti brangenys, reikia išplauti jas tokia mišiny: sumaišyti 1½ puodelio šilto vandens su 2 lašais valomosios priemonės (detergent) ir 1 valg. šaukštu amonijos.

nelaukti — ir kitais metais vėl susitikti.

Visos jausdamos jaunatviško kongreso pulsą ir jo reikšmę tremtyje, užbaigė jaukų susitikimą — įprasmindamos jį gražia auka Jaunimo kongresui.

Dalia K.

DALIA KUČENIENĖ

KRISTALAS

Silstančiam dangui skleidžiasi magnolijų vaškinės galvos, baltos kaip snagių skruostų sūkuriai, kaip ostijos — baltos.

Baltuma primena tau gal perlėnes tulpes, mėnulio šypsnį ant rymančios bangos? O gal primena tau — taip kaip ir man, snaudžiančią baltą paukštę ar sapnuojančią kūdikio šypsnį kristalinės nakties užgesy...